הבינה והברכה

כל הכחות והאומות מודים בחכמה ודעת ותבונה, בקיצור — בבינה, ולכן נחזק בבינה ומתוכה נשקיף איזה הדרך מוביל איש להצלחה ואושר אמתי.

ראשית דבר נכסוף לדעת מה אנו ומה כל העולם? רוח מבינתנו יעננו, כי רוח החיים המהיינו ומורנו דעת בחר בטוב ומאס ברע — היא היא הבינה והיא כל חיינו ועצמנו, ושאר שני הכחות המלוים אותנו בחלדנו — הגוף והחומר — הם כמכשירים ומשרתים לרוחנו, הגוף הוא כלבוש וכאדמת מטעי רוחנו (זו בינתנו) והחומר — מזון וכל צרכי האדם — הוא כעוזר ומכשיר לגוף ועל ידו ומבעדו גם לרוח החיים שלנו, לרוח מבינתנו או, פשוט, לבינתנו. גופנו וכל החומרים הנחוצים למחיתנו הנם מקובצים מכל היסודות שבכל הטבע הנראה ומוחש, מאש, עפר, אויר, מים; ובינתנו, זו רוח חיינו, מאין מוצאה? — דרך התבונה וההיקש — להשוות דבר לדבר וללמוד את הסתום מהמפורש — יורנו ברור, כי כשם שגופנו וחומרנו נובעים מאוצר הגוף והחומר הגדול ואדיר, זו כל הטבע המוחשית, כן גם רוח חיינו זו בינתנו מוצאה מרוח החיים -- מבינה — הגדול ואדיר ונאור באין חקר, וכשם שרוח חיינו מחיה ומקים ומכלכל את גופנו וממציא כל חומרי יקומנו ובלעדו אין לנו כל קיום והויה וידיעה, כן הרוח החיים האדיר ונאור באין חקר, אשר ממנו נאצל רוחנו האנושי כטפה מהים הגדול וכשביב נוגה משמש אין סוף, — הוא לבדו הבורא ומקים ומכלכל לכל הטבע וממילא גם לגופנו והומרינו. ומה דמות ותמונה נערוך לרוח חיינו: לבינתנו? לא ראינו כל תמונה ולא ידענו כל דמות לרוח האנושי בלתי רק זאת נדע ונרגיש, כי רוחנו — בינתנו — הוא לבדו כל חיינו וסבת ומקור כל כחותינו וכשרונותינו, רגשותינו, ידיעותנו ופעולותינו. מזה נבין בקל וחומר, שהבורא ב״ה אינו גוף ונעלה באין חקר מעל לכל דמות

ותמונה כי כל גוף כלה ונפסד ומשתנה וכל דמות ותמונה מורה גבולות וקצבי הדבר בגדלו וכחו ופעולותיו; אבל הבורא ב"ה גדול ויכול ונעלה וקים באין סוף ולא יצויר אליו כל מושג גופני וכל דמות ותמונה. מאליו מובן, שהוא ב"ה יחיד ואין סוף לאחדותו וכל המדות הטובות הנמצאות ברוחנו הנן בו ית"ש באין סוף: הגדולה והגבורה התפארת והנצח וההוד וכל טוב באין סוף!

וכל הכחות והמחזות הטובים הידועים לנו בשם חקי הטבע והליכות עולם וחכמה ובראשם תורת החיים והמוסר אשר לנו — כלם גלוי רצון עליון המה המתקים בארץ על ידי מעשי האדם. ובהיות רצון עליון לבדו הכח הבורא ומנהיג לכל, לכן מכל מעשה טוב שיעשה אדם נברא כח טוב וקיום, אבל מכל מעשה רע ועון נברא ונחזק הכח הרע והמשחית, כל הטוב ומועיל הנהו ממקור החיים וכל הרע ומשחית הוא כח או רוח המות המפריע לכל טוב ולכן נקרא בשפת האמת בשם שטן, הפך השם רצון, כי הוא שוטן ומפריע ומשחית. וראשית כל כח טוב הנוסף מכל פעולה טובה (מצוה) וכח משחית הנוסף מכל פעולה רעה (עבירה) — נוסף כח לנפש הפועל את הפעולה, מכל מצוה מתרבה ב א ד ם רוח החיים, המתגלה בשכל טוב וכל הכשרונות הטובים, האנושים, ומכל עון וחטא מתרבה רוח המות שממנו הדמיון הכוזב והתאוות הרעות והרהורים רעים, בקיצור: מכל מצוה מתחזק היצר הטוב זו הנפש המשכלת ומכל עון מתגבר היצר הרע, וכרבות היצ"ט כן יגדל אשרנו וכרבות היצה"ר כן ירבה השוד והשבר, כי רוח החיים שואף להחיותנו ולהצליחנו תמיד ורוח המות מתנכל רק להרע ולהשחית, וכשם ששליטת הרוח הטוב או הרע מתרבה או מתמעטת בתוך הנפש, כן גם בכל מערכת ותנאי חיינו והנסבות והמקרים; ע"כ גם המזל יוטב או ירע כפי רבות המצוות או העבירות, אפס כי לא כל המבריק הוא זהב ויש עושר שמור לרעה ויש נושע גם מתוך דחקו וממכתו ירפא, כ"א כל המקרבנו לחיי עולם זה המזל הטוב ובהפך. —

ובהיות כי רוח חיינו — בינתנו — נובע מהבורא ב"ה, מרצון קדשו, שהוא חיים ובינה באין סוף, מובן מזה, כי מקור חיינו ואשרנו הוא, לדבק ברצונו השלם, בכל האופנים שהם: מקום, מצב וזמן, גוף, רוח. וחומר, מחשבה,

דבור ומעשה, מזון, מלאכה ומנוחה, בכלם נשאף לדרך החיים והבינה בשחרנו אך טוב בכל כחותינו. ובהרגישנו בנפשנו גם רגשי און ומחשבות מזיקות המדיחים למעשים רעים ולכל צרות, לא נוכל בכל עת להשען על כל הנדמה לנו כבינה ואמת וטוב, כ״א נטל עלינו לצרף וללבן את כל רגשינו והגיונינו ולבחון ולבדוק בהם למען דעת, איזו מהם יוצאים מרוח החיים זו הבינה האמתית שלנו, הנובעת מהחיים זו הבינה האין סופית, ואיזו באו אלינו מחוץ לחיים ובינה, היינו מרוח המות והסכלות. הסמן להכיר זאת נראה פשוט מאד והוא: כל המוביל לטוב, לחיים, מוצאו מטוב, מחיים, וכל המזיק ומשחית — נובע מהמות; אבל הלא אותו רוח העועים, שנספח כספחת ושכן רע לנפשנו, גם מעור עינינו ומוליכנו שולל לשים רע לטוב ומר למתוק, על כן עלינו לבחון ולבדוק כל הגיון ורגש ודבר ומעשה על פי התורה ודברי הנביאים והקדושים, שאין בהם כל נפתל ועקש, כי הבוב״ה הערה מרוח קדשו — זה רוח הבינה הכלול בתשוקת, דעת ויכולת הטוב האמתי הנצחי — עליהם באורה פלאי. ואחרי שגם בתורה וחכמה בנקל נשגה ולא נוכל להבין היטב מבלי בחון ובדוק ועין וחקר היטב בשכלנו הישר וחושינו בבהירותם, על כן אנו חיבים לבחון ולבדוק הכל על פי א ר ב ע ת הבחינות יחד: על פי התורה והנבואה בצירוף השכל והחושים, לכן נקרא לארבעת בחינות האמת האלה שהן: תורה־נביאים־שכל־חושים (סמנך נח״שת) בשם בינה, ובבחננו ובדקנו היטב בכל המעשים הרצויים ומקובלים בכל ד׳ בחינות הבינה, נחזה, כי תוכן ותכנית כלם הנם ד׳ המדות האלה: אהבה — אהבת ה׳ ואהבת אדם, ענוה — דביקותינו בה״ ותורתו ומדותיו, עבודה — מעשה הטוב בקודש ובחול, בקורש הן המצוות ובחול זו המלאכה המועילה הנעשית ביושר וכושר ולש״ש; ותפלה — באמת ותמים, בבטחון, בענוה ותשובה שלמה, בגבורה ולא בשתי (ר״ל ביראת שמים וצדקה, ולא בשכרון וצעקה וריקודים, כנהוג בעולם התוהו). ואלה ארבעת עמודי העולם: אהבה־ענוה־עבודה־תפלה יקראו בשם נצח שמשמעותו שתים: נצחיות ונצחון, כי מקומן יגיע אדם לחיי עולם ונצחיות גם יגבר חילים ברוח הקודש, זה רוח חכמה וגבורה וחנינה וכל מדות טובות ומעשים טובים, עד הנתן לו עז וממשלה ויכולת ונצחון בכל דרכי הטבע והפלאות.

כל המדות הקדושות האלה הן תורת האדם ותעודת ישראל בעולם: ללמוד וללמד ולשמור ולעשות, ובזה נעשה לעם סגולה, וגם כל אשר לישראל כלם סגולה בארץ ויסודתו בקודש, וכל חלקי ישראל ששה והם: התורה ומצוותיה — זה העיקר ורוח החיה בכל האופנים, שנית — השלום, זה דרך השלום האמתי ובקשת ורדיפת שלום וטובת הכלל וגם להורות דרך האמת והשלום בכל מקום כאמור: הודיעו בעמים עלילותיו, ונתתיך לאור גוים ומשול עמים, ואתם תהיו לי סגולה מכל העמים, וע״י ישראל יבאו השלום והברכה והישועה בעולם כמובטח עוד לאברהם אבינו: והתברכו בך ובזרעך כל גויי הארץ, כי כל ברכה וישועה תבא ע״י קיום רצון הקב״ה והוא יורע ויפורסם ויקוים בכל העולם ע״י ישראל וממנו למדו גם העמים את כל מדה נכונה שבהם ובזכות זה תנתן למו חכמה והצלחה וחן, ומזה גדלו וצמחו כל המדעים וההמצאות והתקונים הטובים שבעולם, ההולכים ורבים ומרבים ברכה כפי התקרב העמים לתכלית השלימות שבתורה ה״ק. גם שפת הקודש יסודתה בקודש ובנויה על מוסדי החכמה העליונה, ואדמת הקודש נקראת ציון כי היא מקום הברכה וכל דברי הסגולה וההצטינות שסמנם יצחק, ר״ת: יושר, צדקה, חכמה, קדושה, ורוח הקודש גם הוא מהיתרונות הנתונים לשומרי תורת שלום האמת וטהרה וקדושה, כי לכל העמים יגיע רק עד חכמה ושאר המדות הטבעיות, ובישראל מגיע עד נבואה ופלאות. גם תולדת ישראל כלה קודש ופלאות ותחלתה נבואה וסופה נבואה, וכל אלה חלקי היהדות מסומנים במלה משמרת ה״ק, ר״ת מצוה — שלום — שפה — מולדת — רוה״ק או רצון — תולדה, לכן כל האומר ושומר את האומר הבא, יצליח ויאושר בזה ובבא:

קוֹדֶשׁ כָּל חַיַּי לַעֲבוֹדַת הָאֵל

כְּסוֹד הַסְּגוּלוֹת: בִּינָה־נֶצַח־יִשְׂרָאֵל.

פירוש: כל חיי מוקדשים לעבודת הקב״ה כפי הרעיון של הסגולות: בינה־תורה — נבואה — שכל — חושים נצח־אהבה — תורה — עבודה — תפלה, ישראל — משמרת ה״ק כנ״ל.

וכי ישאל איש, עוד מאין בא הרוח הרעה שבאדם ובהמה והחכמה מאין תמצא? התשובה היא „מתנות נ״צ״ח״, לאמר:

דתבוננו נא ותחזו, כי אחרי עשותכם איזו מצוה, איזו פעולה טובה, אז כ ר ג ע באה חכמה למובה ומנוחת שלום ושלוה והשקט ובטחה ושמחה טהורה ואהבת כל טוב ושנאת כל רע בלבכם, אז תולדנה בנפשכם כל מחשבות טובות ורגשי קודש, המעוררות אתכם לכל מיני מעשים טובים ומצבים נכונים אחרים, גם תצליחו יותר אחרי כל פעולה טובה בכל מעשה טוב שתוסיפו לעשות, וגם תמצאו חן וחסד יותר בעיני כל איש ישר ואפילו החיות וכל הטבע כאילו יאירו ויסבירו פנים אליכם, כאמור: ועם אבני השדה בריתך וחית השדה (אין לאמר בהמת הבית כ״א גם חית השדה, לרבות גם הרשעים) השלמה לך, וכשנכשלתם חלילה בעון אשר חטא, אז כל זה נעשה בהפך ונוספה לנפשכם ערמה והצלחה וחן להרע ולא להטיב, ככה מתאמת מאמר חז״ל: „מצוה גוררת מצוה ועבירה — עבירה וג״ו. סבת זאת היא, כי מכל פעולה נעשה רושם בנפש הפועל ונוכח לה כח רוחני וגם גשמי, גם יחול (געלינגען) וחן נוסף לו והכל כפי תכונת הפעולה שפעל, מפעולה טובה נוסף ניצוץ חרוח הקודש, רוח החיים, שמזה נוספת לו חכמה וכל הכשרונות הטובים, כמו זכרון טוב, הוא הכשרון לזכור כל הטוב ומועיל ולשכוח כל רע, עם שאר הכשרונות הרוחניות, כמו: דמיון, רגש, הבנה, לרבות גם החושים החיצונים, שיזדככו ויתחזקו וגם להם ימצא ויקרה לחוש אך טוב ויכתר עמל ונזק מנגיעתם, ולרגלי הרוח ה״ק תוכו כל ברכות וישועות, רמז: „כל אשר תאמר יותן לה לבא אל בית המלך״, כרבות הרו״הק באיש, כן גם תרבה גבורתו ושליטתו בכל הברואים. ומכל פעולה רעה נוסף כח לרעה וגם יחול וחן לרעה לנפש הפועל, על כן אמרנו לעיל, כי מתנות נ״צ״ח, ר״ת ״נפש, הצלחה וחן נוספות לטובה או לרעה כפי טוב או רוע הפעולה, מולדת המתנות הנ״ל. וכשם שיצירת כל דבר והתפתחותו, הגשמית והרוחנית, אם טבעית או פלאית, — הכל נעשה מכח מעשים בדרך, המכונה בשם תכשרה (אָריענטירונג), שכללו הוא, שכל פעולה מוספת כח לפועל כדמותה וצלמה, כן ביחוד מופיע לנו המראה הגדול הזה מעל מרום ופסגת כל הבריאה הכללית: מתוך הנפש האנושית, שבה נחזה ונרגיש שני רוחות או „יצרים״, רוח טוב ורוח רע, הרוח הטוב היא הנשמה הטהורה וקדושה, המתגלה בכל הכשרונות והמעשים הטובים, ר״ל בכל המרבה ומטיב חיינו; והרוח

הרעה מתגלה בכל הנטיות והמדות הרעות: כל רעיון נכון ודבר טוב ומעשה מועיל וגם כל מקרה וקנין וחן טובים — מהרוח הטוב מוצאם ובזכות מעשים טובים נרכשו, גם מעשי האבות עם כל רשמי זכיותיהם והובותיהם נמסרים לבניהם ומהם וכפיהם נוצרו כל כחות וכשרונות העולל בהולדו, ואם מעשיו (ותנאי חייו) טובים, אז הרשמים והכשרונות הטובים שנחלו מאבותיהם, מתגברים, והרעים נתלים, ואם רבו המעשים הטובים אז כלה גרש נגרשים ונמחקים, וכפי זה יושב גם היחול והחן, המכונים במלה אחת בשם מזל או מערכת (געשיקק, שיקקזאל), זהו ענין התשובה והסליחה, אשר אם חזקה ועצמה, תהפוך גם את הרשמים והנטיות הרעים לטובה, למשל הזריזות לגניבה נהפכת לזריזות במצוות וערמה ביראה, ותאות הזמה נהפכת להתלהכות התבונה והשירה והחנינה, זהו שדברו חז״ל בקדשם: גדולה התשובה שמהפכת אפילו זדונות לזכיות! אבל אוי לרשע, שעל ידי מעשיו הרעים גם כח רשמי חטאות אבותיו מתעוררים ומתגברים ומרעים מזלו בעו״הז ומעמיקים תפתו בעו״הב, זהו ענין הכתוב: „וביום פקדי ופקדתי״ וטעם מאמר חז״ל: כאן כשמעשי אבותיהם בידיהם וכו׳ וגם אמרם: צדיק בן צדיק או צדיק בן רשע, רשע בן צדיק או רשע בן רשע, כי אמנם, מעשי האבות הטובים, שהולידו והצמיחו נטיות וכחות טובים בבניהם גם הורישו להם מזל טוב (לא דוקא עושר היא המזל הטוב, כ״א התשוקה, הדעת והיכולת לסור מרע ולעשות טוב), מוסיפים להם כח ויחול בכל מעשה טוב ומונעים אותם מחטא (רמז מחז״ל: פרצופו של יעקב נראה ליוסף בנסיונו), זה גם בעניני העוה״ז: העשיר קרוב לשכר ורחוק מהפסד ובתר עניא אזלא עניותא, ובהפך, הרשעים נמקים ונכשלים גם בעונות אבותיהם, שמהם נולדו ונחלו נטיות רעות גם בצאצאיהם והחינוך הרע עם החברים הרעים עוד הוסיפו העמיקו לפלם המסם והותם בנפשות וגם במערכת יוצאי חלציהם, ובעבור זה אפילו זדונות הרשעים נהפכות לזכיות אם התגברו כאריות וכבשו יצרם הרע וכפוהו להשתעבד לטוב, כי היא ב״ה יודע יצרנו וזוכר ענינו ועמלנו וגומל אגרנו לפום צערנו, וכל מעשיו בצדק ומשפט נפלא ולכן נראה כדרך קבוע וטבוע (ובמרום המעשים נגלים גם הנסים). — ולמען הסביר אוזן הקורא, נקרא לכל הכחות והתנאים והנסבות,

המובילים לתכלית אחת, בשם מלאך, כי הכל עושה שליחותו ועושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט. וגם לא נחטא בזה למושג הרגיל בדעת הקהל לקרא רק ליציר רוחני אדיר וחזק ונעלם מהעין בשם מלאך, כי סוף סוף כל הכחות והנסבות המובילות למטרה טובה מסורות בידי מלאך טוב ובהפך, וכל עם ומדינה נפקדים מרצון היחיד חי העולמים בידי מלאך ושר, הנוצר מכח מעשיהם ומזכיותיהם יגבר ומחובותיהם יחלש. ובכן נאמר כי כל אדם מלווה תמיד משני מלאכים, האחד טוב והשני רע, וכל מלאך מתגלה בשלשה דרכים: בתוך נפש האדם ובמצבו בחברת האנשים ובמערכתו ומזלו, הן המה כל קניניו ומקריו בחלדו: מכל מעשהו הטוב יגבר כח מלאכו הטוב בנפשו ובמזלו ובמצבו החברותי והמדיני והשפעתו על החברה ותשפעתו (לשון התפעל הנהפך בשם לבנין תפעל) ממנה, ומכל עבירה מתחזק וגובר המלאך הרע מכל הצדדים הנ"ל, ע"כ מלחמה בין המלאכים תמיד, ונר אלקי נשמת האדם מרגשת את המלחמה הזאת גם משתתפת בה ברצון ובאונס וזו היא מלחמת שני היצרים שבאדם, וכל רעיון טוב ורגש טהור ובא מהיצר הטוב וממנו באה כל שמחת מצוה ותענוג רוחני טהור, וכל רגש עון והרהור רע ועליצות רשעים בא מהיצר הרע, גם כל מקרה נגרם ונסבב על ידי המלאך הטוב או הרע, כפי תוצאותיו ותולדותיו, ע"כ איזהו חכם — הלומד טוב מכל יציר ומקרה והרואה את הנולד בכל שעה ורגע, והגמול והעונש תמיד ותיכף — לבד מהקרן הקים לעוה"ב — כפי המעשה ומדה כנגד מדה, מזה תבינו המעשים לפי המוצאות אתכם וחבריכם (אפילו בחיה וצמח ודומם כן), המצטין למשל בחכמה, זכה הוא או אבותיו במעשים טובים הבאים מתבונה, תלמוד תורה ויקרת ת"ח וכו', והגבורה הגופנית נקנית בזכות גמילות חסדים שבגוף, והעושר — בזכות ג"ח שבממון, והחן ויופי בזכות צניעות וענוה וכו', וכן גם באסון ר"ל כמח"זל: שמשון נענש בעיניו, אבשלום בשערו וכו', זה נחל איתן ושדה בתולה שלא נעבד ולא נחקר עדנה ובהעבדו והחקרו היטב ימצאו בו מטמונים יקרים באין ערך ותצא מזה חכמה נפלאה רבת הברכות והוסן כל ישועות, הכמת החכמות, תל תלפיות, קודש הקדשים, המראה לנו חסדי ה' וצדקתו לאלפי דורות ונפלאות גבורותיו בטבע ובנסים ובצדק העולמים. ואשרי החוקרים בזה!

ויש שיזכה איש מצד זכיותיו ושל אבותיו אבל דורו רע ומשחת והצדיק מורדף ומחולל מפשעיהם ורשעתם וזהו ענשם, כי לו זכו, אז הוקירו ותמכו את הצדיק ונושעו על ידו, כי גם שכר גם עונש, ישועות או צרות ר״ל — הכל מזדמן תמיד לכל הקהל ע״י יחידים, שהם מצדם מורכבים וקשורים תמיד מחוטי ועבותות כל הקהל ע״כ ערבים זב״ז, זוהי סבת צדיק ורע לו ובהפך, וזו כונת חז״ל בביאורם: צדיק גמור או בן צדיק ובהפך, וצריך חקירה יתירה בזה, כי גבוה גבוה ועמוק עמוק הענין!

וכל ברכה או קללה, טוב או רע, החיים והמות — מתחילים ונובעים תמיד מהרוח האנושי ולבו, והרוח נוצר והופיע ממרום (והרוח הרעה — מצלמות) כפי מעשי האדם, כי בן בחר הבוב״ה להיותו כצמצום כבודו ועצמו ב״ה ושל כל ברואיו, שמיסודות כלם הורכב: גופו מהברואים ורוחו מהבוב״ה, והרכבתו מסודרה ומשוכללה במרום כל החכמה והחרושת הספונה בכל הברואים. והגוף מוציא הוצאות מכחותיו על כל תנועה שיעשה והנעשית בקרבו, ולמען מלאות את ההוצאה הזאת, מוכרח הוא לשאוב תמיד כחות חומרים חדשים מכל יסודות הטבע ע״י המזון, שבכללו מאכל ומשקה, אויר, מעון וכסות ושינה, לזה נצרף גם את הזיווג. ובתוך חומרי המזון קלוטים גם טללי אורות, ניצוצי הקדושה, הנכנסים בנפש האנושית הרוחנית ומחיים ומשובבים אותה ברוח הגבורה, הבינה והרחמים, והניצוצים הק׳ האלה נוספים ונשפעים כפי מדת היושר והכושר, שבם הושג והוכנס המזון אל קרבנו, התנאי הראשון לזה היא עבודה מועילה, נהנה מיגיעו, למעלה מזה — האהבה זו הצדקה, בהרבות האדם להטיב לחבריו גם בלי שכר ובלי הנאה עצמית, למעלה גם מזה — הענוה, זו דביקותינו ברצון ומדות הקב״ה, והמעלה העליונה היא התפילה שהיא פרי כל המעשים הטובים שעשינו בעבודה, אהבה וענוה (קודם־כל תלמוד תורה בכלל הענוה) וכפי כמותם ואיכותם, כן תגדל בנפשנו התעורה והתשוקה והתבונה לתפילה וכפי זה גם תקובל התפילה, כאמור „תכין לבם תקשיב אזנך" וכפירוש חז״ל אם שפתיו עושות תנובה", כי כמו שבמכונות וכל עסקי ועניני העוה״ז — הדברים והפעולות הגדולים נרשמים ונגלים ע״י דברים ומעשים קטנים, כדומה לדבור וכתב או הרמזן (צייגר) והמספרים

על פני המזמון (אוהר), כן גם התנועות והרשמים הגופניים נשלמים או נגרעים כפי שלימות או גרעון האדם ברוחו ומעשיו. וניב השפתים הוא תוצאת ופרי והפקת (אויסדרוקק) כל מעשי ותנועות הרוח והגוף יחד, וניב השפתים שבקדושה בתורה ותפילה, עוד יותר הרבה, הוא מרום ושכר והבעת (מל יביע אומר) כל המעשים והמצבים הטובים שבאדם, לכן אמרו חז״ל: כששפתיו עושות תנובה! זה נראה בכל רגע: במצוה הכל מתהטיב (ווירד געבעססערט) ומתחונן (מ״ל חן) ומתיפה: התואר, הקול, התנועות, הרצון, השכל, הרגש, הרעיון — בנפש, ומבחוץ — המקרים והמערכת ואפילו הגשם והאויר והאור וכל הטבע, ובעבירה הכל מתעכר ומתקלקל ומתכער, ומכשב׳ שניב השפתים בתפלה יוטב או יורע, יוגבר או יוחלש, ייף או יתנול מטובת או רעת הנפש האנושית, שזה בא מטובת או רעת המעשים. גם בעבירה וכל שבר ברוח — האדם נכשל בלשונו ונוקש בשפתיו, ע״כ אמרו חז״ל: „כששפתיו עושות תנובה״. וכלל כל טובת ויקרת המעשים והמדות והדעות היא כפי התועלת והוספת החיים שיביאו, על כן יסוד כל המעלות הנפשיות היא הטהרה (נקיות) ויסוד כל המעלות הכלליות (החברותיות) היא התועלת, כי הטהרה מרחיקה את האדם מכל מחלה ונזק ואז יגיע גם למעלות הגבודות ממנה — הזריזות, התבונה, וכשאני לעצמי — מה אני? וגם למען טובת עצמו מחויב האדם להטיב לאחרים. כי כהרבותו להטיב כן ירבה טובו ברוחו וקניניו ומערכתו (מזלו), וקודם־כל יבקש תועלת במלאכה — עשות מלאכתו באמונה היא שורש כל קדושה ותבונה — ואז יבא למדת החסד והרחמים ואז ירביץ הכמה ברבים, ואז יטיף למוסר וקדושה, ואז יגיע גם לנבואה, שיסודתה היא החכמה, הנקנית בצדקה ומישרים ומוליכה ומביאה לכל ברכה והצלחה! — ותחלת דברינו היה לאמר: חיי וכחות הגוף נשאבים מהטבע, ועם זה יובל שי גם לרוח האנושי הניזון גם במזון הגופני כפי מעלת האיש ומעשיו, ומזה יבא גם השובע כמחז״ל: „יתברך במעיו״ וכו׳, ולחם הפנים שהיה כלו קודש, השביע אף בגודל הפול, אולם עיקר המזון הרוחני בא מתוך הרגשים ואור הדעת הזורח עליהם, והשמן והפתילה לאותה האורה היא המצוה, כמבואר; והמצוה היא דביקות ברצון העליון ב״ה שהוא חיים (חיים ברצונו), וכן נאמר: רוחנו שואב ויונק כחו וגבורתו מפי

ה:בורה האין סופי ב"ה, מרצון קדשו שהיא החיים והמחיה, ומים החיים האין סופים זה רצון הקב"ה נמשך פלג ותעלה וצנור צר היא נפשנו המשכלת, וכהרבותנו חיים להפצי חיים והדבקנו ברצון אדון החיים בכל אופני היינו, כן יגדל שטף החיים לנזול ולנבוע אל תוך נפשנו ומתוכה לנפשות רעינו ובכל מרחבי הטבע שטבע הכוב"ה, והשתפך על כל גדותיו עד מעל לטבע ותחתיתה (תיקון השברים) ועד שמי השמים העליונים! — וכל זה ב מ ע ש י אמת וצדק ולא רק ב כ ו נ נ ו או במללנו למשל „אמת וצדק", צדק ואמת והרכבנו והשלבנו וכפלנו וחברנו והפרדנו „אמת וצדק" ובראנו משני השמות הקדושים האלה איזו בריה משונה שאיננה לא אמת ולא צדק, כ"א אצמדתק, מלה אשר לא תמצא בשום ערוך ומללון שבעולם, כ"א רק בדמיון הזדים הזמרים המתפנחסים, ימח שמם וזכרם לעד ואחריתם יהי כאחרית אותו הזד היהיר, אשר הלל ושבח את המלך בשבח המורכב מהמלים חכם וגבור, כזה: חגכבומר, וישאל המלך לכל חכמיו ואשפיו לדעת פשר השבח חגכבומר ואין פותר, ויקרא הכותב בעצמו לפני המלך כדת קריינא דאגרתא איהי להוי פרונקא, ויבאר בגאוה, וגודל לבב למלך לאמר: אמנם חכמתי מאד גם מתבונת המלך, כי היד מלבותו יודע רק המלים חכם וגבור, ואני בחכמתי כי נבונותי הרכבתי שתי המעלות האלה למעלה גדולה, משולבה אחת הגכבומר, הלא כל אוצרות המלך לא יספיקו להחנות לי אהבים בשכר המצאתי הנפלאה הזאת! ויען המלך בשחוק הרון אף לאמר: אמנם, כגמולו ישולם לו, והשליבו והרכיבו יחד ראשו על כרעיו וקרביו ועל רגליו וגבו וצוארו ותחתיתו, ולמדו כל עבדי ממראהו ומפלצתו בעצמו את חכמת ההרכבה וההפרדה! — ושכר הזמרים המתפנחסים עוד יגדל הרבה מזה, ונשחקו גם עצמותיהם, כשחקם ושחנם לאבקת רוכל של כל מיני גמטריאות ונוטריקון וכל מיני מספרים וציורים וחרחורים וברבורים עם כל עלי מרורים את השמות הנעלים ונשגבים „אמת" ו„צדק" למען היליך שולל את הקהל החרש ועור (כי מי חרש כמשולם וגו') והריחם מדרך השכל הקדוש להוליכם בתיהו לא דרך!....

ואתם המשכילים יראי ה' באמת ותמים, אם לא יערב השכר הזה לחככם, אל תהיו מרי ולא תלכו בקרי כזמרים המתפנחסים, ואל תעשו כונים וצירופים והרחורים מאמת

וצדק, כ״א עבדו את ה׳ ביראה ואהבה וענוה צדק מתוך השכל הישר הקדוש שיחננו הקב״ה ע״י תורה נבואה שכל והישים יחדו. ובכל הכחות בקשו אמת בקשו ענוה וצדק וצדקה תרדופו. ואל תחתי ממתי השוא ונעלמים, אל תיראו מקהל המרעים והרשעים עם הזמרים המתפנחסים, כי האלק׳ יבקש את הנרדף ועוזר להודפי צדק ומרדף ומדכא את מרדפיהם ומדכאיהם ועוזר ותומך לעוזריהם ותומכיהם! — — הרף מאף ועזוב חמה, כי כעס בחיק כסילים ינוח ומהיר חמה רב פשע וכל הכועס כעובד ע״ז״! קוראה אלי א ח ו ת י בת אבי ש ל מ ה. הלא שמעת מאמר חז״ל: אלמלא נגדו לדניאל חנניא מישאל ועזריא הוו פלחין לצלמא. והאם לא נגדו ישראל תמיד בגוף וברוח ובמחיה וכלכלה, בשם, בתקות, בכבוד, בכל דבר, אבל צערא דגופא עדיף, צערא דהרוגי מלכות, דגזירות ת״ח ושל גירוש ספ״ד ושל תופת הדת (אינקוויזיציא) וכהנה וכהנה. ע״כ דמה בנפשך כי נבוכדנצר הרשע וכל כת דיליה נגדו לדניאל וחבריו לסגוד לצלמו. ויבקשו ארכה לשלושת ימים, ויצומו ויבכו ברמעות שליש ויתפללו ממעמקי המעמקים ואז נועצו יחדו. ויאמר דניאל: אמנם, רבותי, יהרג ואל יעבור, כתיב, אבל הלא במותנו תכבה הלילה תקות ישראל ונשארו כצאן אובדות בלי רועה, ומה נעשה? הנחלל ש״ש? הלילה! זאת אפוא נעשה: נערים ביראה ונעשה העצה שהושמה בדעתנו מן השמים . . . ביום השלישי ענה דניאל בשם כל חבריו לנבוכדנצר לאמר: המלך יודע כי כל עם בדרכיו ילך ועל פי דרכו יקרא בשם אלהיו, אם כן ירשנו נא המלך לעשות בעצמנו צלם בצלמו אפס לא בדמות כשדית כ״א יהודית, כי יראנו פן ירגמוגו עמנו בראותם אותנו משתחוים לצלמך. ויסכים נ״נ לזה, ויצוו ויתכו למו אותיות גדולות וקטנות מהשמות הקדושים, אמת, צדק, שלום, טהרה, קדושה, ענוה, הוד והדר, חכמה, חסד, גבורה וכו׳ ומהמלים האלה הקימו גל גדול בדמות ראש וידים ורגלים ולב ובטן וכל האברים, ויתפללו ויבכו שנית לאמר: אנא, ה׳, יודע כל תעלומות, אל נא תשת עלינו חטאת, כי רק למדות ושמות קדשך עבדיך כורעים ומשתחוים ולא להומי העכור! . . . . . עוד מעשה בעניה סוערה גולה וסורה שתעתה בארץ ציה והקרה מקפיא עצמותיה, ותחמול על העולל שעל ידיה ותצפנהו בגל האשפה החמה אשר כוסה בקרח ושלג ותעזוב רק נקב

קטן באשפה להחזיק נשמת העולל, וכחום השמש הוציאתהו חי מתוך האשפה ותלבישדו מחלצות. — ועוד מעשה: באותו הרשע שחיק עצמות שגזר על כל איש להשליך זבל ואשפה על מקום המקדש, וייראו היהודים מאימת המות וישאו גם הם סלי אשפה נ ק י ה אל מקום המקדש ותחת העלים הרקובים ובלוי. הכתבות טמנו בשמים וזונים רבים ושונים מכל המינים, ובמות הרשע ובטלה הגזירה, מהרו וטהרו את מקום הקודש בהסירם ממנו חיש קל את האשפה ויוסיפו עליו מכל מיני מגדים ובשמים ויגמרו עליו את ההלל. — —

— — ופתיל הרעיון שהחילונו הוא לאמר: רצון הכוב"ה מופיע מתוך הנפש האנושית ולכן מקיום או הפרת האדם את רצון קונו — כי רצון קדשו הוא לבדו מקור כל כח וגבורה והיים ויצירה — נבראים רוחות וכחות, מהקיום נוצר הרוה"ק שבנפש האדם, המתגברת ממצוות, והמלאכים וכל כחות הקדושה והחכמה, הטוב והתועלת, ומהעבירות נבראים וגוברים הרוחות המשחיתים שהם היצה"ר והשדים וכל נזק ומשחת שבטבע והעולמות, ע"כ דרשו חז"ל: א"ת בניך אלא בוניך".

עזר מקודש

ישלח עזרך מקודש — מקדושת מעש"ט שבידך, (מד"ר)

כל האומר ושומר את האומר הבא יצליח ויאושר בזה ובבא: (דער פאָלגענדע לחש (שפרוך) איז דער סימן פון יודיש-קייט און תשובה שלמה, דארום ווירד אימער צוגעגעבען כל ברכה וישועה צו דיא וואס זאגען עס אָפט, עס איז בפרט מסוגל צום זכרון טוב, געגען עין הרע, פחד, קראנק-הייט און צו אללעס.)

קוֹדֶשׁ כָּל חַיַּי לַעֲבוֹדַת הָאֵל,
בְּסוֹד סְגוּלוֹת: בִּינָה־נֶצַח־יִשְׂרָאֵל.

פירוש: אך טוב לישראל, וכל חלקי היהדות הם משלשה סוגים והם: ד' בחינות האמת — **תורה ונביאים** (פלאיים) **ושכל** עם **חושים** (טבעיים) כלם נקראים **בינה**,

ועוד ד׳ עמודי העולם שהם: **אהבה** — לאלה׳ ואדם, **ענוה** — תלמוד וקיומו, **עבודה** — קודש וגם חול לש״ש, **תפלה** — בתמים ומתוך מעש״ט, כלם נקראים **נצח** כי הם מביאים להיי נצח וגם **לנצחון** וגבורה ובכט״ס, זאת היא תעודת ישראל, שבלו קודש וחלקיו ששה והם: **מצוה** — מצות ד׳ ברה, **שלום** — טובת הכלל ושלום אמת וצדק, **שפה** — לשון הק׳, **מולדת** ארץ ישראל, **רוח** הקודש או **רצון** רצון אלה׳ וישראל זה נבואה חכמה ומוסר, **תולדה** תולדת וקורות ישרון וסימנך **מ״שמר״ת.**

אשרי שומרי כל משפטי התורה והמצוות ככל המסומן באלה שלושת הסגולות: בינה, נצח, ישראל. **בינה**, א. טהרה ונקיות המורגשה גם ב ח ו ש י ם, כי גם כל המאוס ומתועב לחושים, כזוהמה וחלאה, מרוח המות (הטומאה) הוא וריחו ומראהו ומגעו מטמא את הנפש, מטמטם הלב, גורר הרהורים רעים ותאוות עון גם מחליש ומחלה את הגוף. ובהפך: הטהרה, הנקיות והיופי הכשר מזככים ומרוממים רוחנו ומחזקים גם גופנו; ובתוה״ק אמור, ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך, מכאן שהשכינה והברכה מסתלקות ממקום זוהמה, ומכלל לאו אתה שומע הן, ומדה טובה מרובה, כידוע. ב. ה ש כ ל הישר, על ידו ידריכנו הקב״ה בדרך הטוב בכל מילי דעלמא שע״ז אמרו חז״ל: קדמה ד״א לתורה, וגם את התוה״ק בל נוכל הבין ולשמור בלתי אם בעזרת ועיון השכל הישר והחושים, המתגברים מכל מצוה ונחלשים מעבירה. ג. נ ב ו א ה, תבא בשני דרכים: גלוי פתאומי, לעתים רחוקות, והופעה ת מ י ד י ת — בזכות והבנת החכמה, ולכן אמרו חז״ל: חכם עדיף מנביא, כי החכמה מביאה לנבואה ויכולת נפלאה **תמידית** ומצליחה בכל דרכיה, שע״ז כתוב: ויהי דוד בכל דרכיו משכיל וגו׳. ד. תורה — בה כלול כל טובה וברכה עד בלי די, ונזר תפארתה היא התלמוד, שהוא אור העולם ומקור הברכה, ואשרי העם שבו ילומד ויקוים! וכל הלקח הטוב היוצא מבינה כלול בד׳ המדות הנקראות נצח הן: א ה ב ה: א. אהבת עצמו, לסור מרע ולעשות טוב. כי הכל לפי

המעשים, ב. אהבת כל אדם במצווה עלינו: ואהבת לרעך כמוך, שמזה למדנו חובתנו לפעול ולעבוד בכל כחותינו ומסירת נפש למען טובת והצלת וישועת כל ישראל, שעל ידו יושע גם כל העולם! ג. אהבת הקב"ה וקיום רצונו בכל לבב ונפש ומאד. ע נ ו ה — א. אהב את המלאכה והתולעת וברח מהכבוד, ב. אהב את התוכחות והמישרים ומאד מאד היה שפל רוח, שתקות אנוש וגו' ויתוש קדמך במ"ב, ר"ל אפילו היתוש הקטן עושה רצון קונו בכל כחותיו המעטים יותר מכל חכם וגבור ועשיר וצדיק בכחותיהם המרובים, כי כרבות הטובה תרבה גם החובה לעבוד ולהועיל. — ג. זכור שפלותך וחדלותך ורוממות קונך וגודל והומר תעודתך ואחריותך, ואל ישיאך יצרך לרדוף הבלים, כ"א היה כעובד בצבא בכל רגע, כי „הלא צ ב א לאנוש על הארץ"! — ע ב ו ד ה — א. עשות מלאכתו באמונה היא יסוד כל חסד ותבונה. ב. וכל מעשיך יהיו לש"ש, ר"ל לתכלית טובה וגם באמצעים ישרים. ולא כזדים המביעים עתק כאילו התכלית מקדשת את אמצעיה ומטעם זה מרשים לעצמם כל עולה ומרמה, גניבה וגזל באמרם שזה למען צדקה וטובת הכלל, זנות — באמרם שיגדלו בנים למעשים טובים וכו', זה דרך עריצי הגויים, בישועים וכו', לא כן חלק ישראל. כ"א תכלית טובה ואמצעים טובים ו כ ש ר י ם תמיד!! ג. אל תחזיק טובה לעצמך, אל תשתרר, כ"א אפילו בממשלה ומלוכה — היה עבד לרבים, עבד נכנע לאלקי ואדם! ד. גם אל תרשה לנפשך כל מותרות וסרה העודף, כי כל הנאה או תנועה ריקה מזיקה וכל המועל מגביר ומטיב נפשנו, לכן גם כל הנאה תהי לתועלת ועבודת הטוב! ת פ ל ה — א. בתמים וענוה צדק, ב. מתוך תורה ומצוות, ג. פשוט וברור ובהונן דעת כמחז"ל „בעיני עבדים — וכגמול ו" ה׳ כל עצמותיו וקרביו תמיד יתפללו וכלו תפלה כאמור: „ואני תפלתי' ואני תפלה" וכמתרגם על „בחרבי ובקשתי" — בצלותי ובבעותי. — וכל זה תעודת י ש ר א ל שהוא קודש וכל ששת חלקיו קודש ושלימות ועלינו לשמרם ולנצרם (פפלעגען, בעפער-דערן) בכל הכחות: א. אשרי שומר מ צ ו ה, ב. ורודפי ש ל ו ם אמת ביחידים וצבורים ובישראל ועמים, ג. ומחיי ומגדילי ומאדירי שפת הקודש והאמת בקודש וגם בחול, בכתב וגם בדבור, כי השפה והדבור הם מקורי חיי היהיד

והצבור! ד. ותומכי וסועדי מ ו ל ד ת אומתנו ותורתנו. המכונה ציון, כי היא מקום מטע וקיום כל סגולה והצטינות מכל מיני י״צ׳חק׳, ר״ת: יושר צדקה וצדק, חכמה, קדושה. ואשרי תומכיהם בכל מקום ובפרט על אדמת הק׳ ומפיצם משם לכל ארץ ומדינה. ה. ובזה יזכה לרוח הקודש, רוח חכמה וגבורה והנינה וכל טוב עד לנבואה ונפלאות! ז. ואשרי הנוצר ומחיה גם תולדת ישרון שכלה קודש ופלאות!

לחיים — לחיים!

להיים היו, לחיים לבו ורוצו בכל הגיגיכם והגיוניכם, בכל תנועה ומעשה ובכלל בכל י״ב אופני החיים הלא המה: מקום, מצב וזמן, גוף, רוח וחומר, מחשבה, דבור ומעשה. מזון, מלאכה ומנוחה — בכלם תבקשו חיים והיו כל מעשיכם לשם שמים. ראשית דבר **תועלת** בקשו בכל רגע וכל תנועה, ואל תבטלו אף רגע, כי כל רגע עובר ולא ישוב, גם שמרו מלבזבז אף פרוטה או טפת זיעה אחת, כי על כל זה יביאכם אל״ק במשפט בעון „בל תשחית״, והבטלה היא אם כל חטאת ושורש כל צרה, ע״כ החלצו חושים לעשות מעשיכם תמיד בזריזות וזהירות, ושטו וסורו מכל הנאה ורגש ותנועה מזיקה או אפי׳ רק ריקה מתועלת, כי ידוע תדעו, שמכל הנאה או תנועה ורגש המועילים, נוסף רוח החיים — זה גבורה בינה ורחמים — לאדם, אבל מכל רגש ותנועה או הנאה שאין בהם תועלת — רוח החיים נחלש ונמעט באדם, ורוח החיים הוא מקור כל אושר ובלעדו הכל הבל ותוהו, ע״כ אך היים זו תועלת בקשו ורדפו תמיד, תועלת לגופכם — בריאות, לרוחכם — חכמה, להונכם — עושר, תועלת לנפשכם, תועלת לרעכם, לעירכם, לעמכם, לדורכם, לכל העולם; התועלת היא מקור הברכה ויסוד כל צדק והסידות! לתועלת קראו הז״ל בשם „זריזות״. ובבקשכם אך טוב ותועלת, הלא גם תסורו מרע שהוא: כל נזק ומשחית כמו: תאוות רעות והרהורים רעים, טומאה, מעשים רעים וכל עונות ופשעים ומדות רעות. למשל: זמה, חמדה הן תאוות רעות. הרהורים רעים — כמינות, פריצות וכו׳. טומאה — כטרפות ומגעי טומאה. מעשים רעים — כגניבה ועושק ותרמית. וכל עונות — כחילול קודש, ופשעים —

כפריקת עול תורה ומצות, ומדות רעות — כמו כעס, גאוה, רפיון וכל כיוצא בזה, בכלל: כל עניני סור מרע כללו חז״ל בשם „נקיות״ ובנביא נקרא „נקיון״.

ובשמרכם את כל הנ״ל, שהם כל דרכי התורה, תהי לכם **התשוקה, הדעת** וגם **היכולת** לזכות ולחיות כרצון ד׳, שזה בקשת **חיים**, כאמור: „חיים ברצונו״, אז אפוא אל תצטמצמו רק בחיי עצמכם, כי כשאני לעצמי — מה אני! כ״א בקשו להחיות ולהושיע לעניים ומדוכאים, להשביע רעבים ולהלביש ערומים, לעזור דלים ולהציל עשוקים, לגדל יתומים, לקרב גרים לפדות שבויים, לרפא חולים וכל מיני צדקה וחסד שבעולם, וגדול המעשה יותר מהעושה וכל המחי׳ נפש אחת כאלו בנה ביהמ״ק, ואוי אוי להם לרשעים וחנפים המדיחים לעבירות ומרמות ומאבדים נפשות! ואשרי המגדע כל קרני רשעים ומפרסם את החנפים, כי הוא מוחה את זכר עמלק וכל המחי׳ יחי׳ לעד ויקרב הגאולה השלמה!

— לחיים — לחיים — החיו את נפשכם העניה, יחידה, תמה ונקיה, החיוה בתורה ומצוות והצילוה מתופת ושינופת! לחיים — לחיים — החיו את אחיכם העניים ומסרו נפשכם לישועת אומתכם המדוכאה! לחיים — לחיים — הקדישו כל חייכם לעבודת אלה׳ חיים!

חירות עולם. — החירות יקרה לאיש כנפשו עד שבעדה ילחם בכל מסירת נפש. ואמרו חז״ל: כל העוסק בתורה הרי זה בן חורין״ ג״כ: המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול ד״א, מדוע כן? — יען כי העסק בתורה מחכים את האדם ומטיב כשרונות רוחו, ומחוננהו זכרון טוב (שזוכר כל טוב ושוכח את הרע) ורצון והרגשה ושכל טובים, ומטיב מדותיו, באופן שהוא נאה למקום ונאה לבריות ומועיל לכל אדם ולמדינה תועלת רבה, ולכן ימנוהו להדריך אנשים ולא להיות עבד למו, כי החטאת מביאה לסכלות והיא מוליכה לעבדות ושפלות והעוסק בתורה, ר״ל הלומד ושומר, יחכם ויגבר ויצליח ע״כ הוא בן חורין, ומרוב כשרונו ותועלתו גם יעבירו ממנו עול מלכות, זה מסים וארנוניות, ועול דרך ארץ, זה קושי הפרנסה ומנהגי המקום והזמן. ואם יהי אדם חפשי מכל עול וגם מעול התורה ומוסר, כחפץ הפושעים והמורדים

באלק׳ ומלך, הייטב לו והיועיל לאחרים? חלילה, איש פורע מוסר וחפשי לנפשו יעשה כל עולות ומרמות וחמס ושוד שבעולם, ובזה ירע וישחית לאדם רב ולכל המדינה וסוף יאבד בידי נוקמי נקמת הצדק והמשפט או יאבד עצמו לדעת או יאבד דעתו, כי אם לפורע מוסר ובער דוקא טובה והצלה רבה אם יכנע וישתעבד ויעבוד לישרים כאשר אוה נח לכנען בנו שיהי עבד עבדים לאחיו, כי השובים יתוקנו בתורה — תפלה — אהבה ועבודה, שהם עמודי העולם, הפחותים מהם לא ישיגו אורחות חיים שבתורה, ועוד נשארו להם שלושת מקורי הברכה והתיקון: אהבה, עבודה ותפלה, לגרועים מאלה נסגרו גם שערי התפלה, כי נכרתה ואבדה האמונה מלבם היבש, ולפחותים גם מאלה, השונאים גם צדקה ולבם ריק מאהבה, לא נשאר כ״א דתיקון האחד, שבו יובלמו ויתוקנו גם בעלי החי, והיא העבודה הגסה הגופנית ורק בעבדם והשתעבדם לטובים יוטבו ויועילו.

ראשית החירות, הנחוצה כחיים לכל אדם ואשר בלעדה כל חירות וקנין רק יזיקו ולא יועילו, — היא חירות הרוח האנושי, חירות מתאוות רעות, מבערות והבלי שוא, כי הם שרשי כל צרה וע״י עסק התורה, החכמה והצדקה ירוחקו ויוסרו.

אולם גם החכם וישר לא יהנה מחירותו הרוחנית אם יחסר לחמו או אם יחלש ויחלה. החכמה מוליכה בעליה גם לגבורה ועושר, אבל לא ליחידים נפרדים, כי היחיד חדל כל כח ואין אונים הוא, כ״א לחברים טובים התומכים זה את זה בכל יכלתם, הם ישיגו גם גבורה ועושר וכל חפציהם ישלמו, וירבו תורה והכמה וצדקה, ומזה יגדל ויגבר רוחם ותרבה הצלחתם ומצאו חן ושכל טוב בעיני כל, כי — זכרו כלל גדול! — מכל מעשה טוב, מכל מצוה — נוספות תיכף לאדם שלושת המתנות הקדושות שהן: חכמה וכל כחות הנפש המשכלת, הצלחה טובה והן טוב שממנו יצמח השלום וסמנך נעימות בימינך נ׳צ׳ח׳ (ר״ת נ׳פש הצ׳לחה ח׳ן) ומעבירה כלן נוספית לרע. ולכן מצב האדם והחברה והאומה וכל הדור תמיד כפי מדת ומספר זכיותיו וחובותיו, אבל בעונות הדור נמקים גם יחידי הסגולה, כי לו הצליחו כי אז גם כל העם והדור נושע על ידיהם, ובדור עקש ופתלתול העלויים והמצוינים שבו מדוכאים ורדופים, זהו סוד צדיק

ורע לו, ומתאים עם תשובת חז״ל: צדיק גמור ולא גמור ובן צדיק או לא, וקצר המצע פה מהשתרע הענין הרחב ועמוק הזה, מוצא הדברים הוא: אשרי שומרי ומר־ביצי תורה ומרבי צדקה ומוסר ורודפי שלום ואמת, כי ישבעו נעימות נצח ויקרבו גאולת וחירות עולם לישראל!

מלחמת מצוה.

„גם זה לעומת זה עשה אלק״, מהמצוות יגדל שפע רוה״ק, זה שפע החיים והברכה, לבני אדם ולכל הבריאה הכללית, כמחז״ל על הפסוק: „תנו עוז לאלק״: „כשישראל עושים רצונו של מקום, מוסיפים כח בפמליא של מעלה״, ר״ל מוסיפים כח לכל מערכת השמים, לכל כחות הטבע ועולמות העליונים להשפיע טוב עליהם ועל כל הברואים, וכשהטאו — נעשה כל זה בהפך, ר״ל מכל זכיות ישראל נוצרו כל הכחות המטיבים שאנו קוראים מלאכים, אבל מהחובות נבראו ונגברו כחות משחיתים, שהם השטן, היצר הרע והמזיקים, שהם משלשה מינים: שדים ורוחות רעות, פגעים רעים טבעיים ורשעים גלויים ונסתרים, הגלויים הם החומסים והמהרסים, הבלשמים (אנטיסעמיטן) והכופרים, והנסתרים הם הצבועים, הנמצאים בכל מקום ומצב ומתחפשים כטובים וישרים ומשכילים, בכל מקום כפי הגאה למו, ובזה גונבים דעת הקהל, המאמין ובוטח בהם, ובכח הזה הם מתעים ומדיחים תומי לבב לדעות שוא ושקר ומדות רעות ומעשים רעים, ומקבלים בשכרם את רוח הטומאה ויהולה הר״ע בעוה״ז ודראון ואבדון לעוה״ב. — וכרבות הישרים באומה והברה, כן מרבים הרשעים הגלויים והנסתרים לשאוף לעשקם ולהדיחם, כרמוש התולעים בתפוחים מתוקים, ובמקום אור שם גם צל, או כהרבות הגנבים לארוב לבית עשיר יותר מלשל עני, על כן ישראל תמיד מורדף בלי חשך משני מיני המשחיתים הנ״ל, שעל זה רמזו חז״ל במאמר: „צא ולמד מה בקש לבן הארמי — שפרעה לא גזר אלא על הזכרים ולבן בקש לעקור את הכל״. האם נביא היה לבן לדעת שעתידה אומה קדושה לצאת מיעקב ועל כן בקש לאבדם? ומה המריצהו לכך? ממה נפשך, אם חזה עתידות וידע את הטוב אשר לישראל, מדוע לא נלוה גם הוא למו כיתרו ורות, שנלוו אף כי לא צפו עתידות רק ראו בהוה את יתרון היהדות על אמונות ההבל, ומכש״כ לו היה לבן הזה גם עתידות! אולם, הכלל הגדול הוא: אמת

מ א ר ץ תצמח, הסוד והרמז והדרוש נתלים על הפסוק או המאמר רק אז — אם נכונה בפיהם, כי כל העולם הוא רמז־רמזים ובפרט התוה״ק — כל אמת וטוב כלול בה, אבל בכל דרשנו וחקרנו בתורה, איננו רשאים להזיז את ה פ ש ט ה ט ב ע י ממקומו, גם כל מעשי הקדמונים, האבות מצד הטוב וצורריהם מצד הרע — גם הם נעשו בתחלתם בדרך הטבע הפשוט ומסבות פשוטות טבעיות: אברהם ירד מצרימה מפני הרעב, יעקב ברח מעשו פשוט ביראו פן יהרגהו, ועבד ללבן כי היה עני ולקח בנותיו בשכר עבודתו, כי כן היה המנהג לפנים — ועודנו גם עתה במקצת בארצות־הקדם — לקנות את האשה מאביה, גם לבן עשקו ויחליף את משכורתו — כלל וכלל לא למען עקור את הכל, כי לא ידע מאומה בעתידות — דעת בהמתו לא ידע דעת קונו ידע, אתמהא! — כ״א פשוט כן ארחות כל רשע ובוצע — לעשוק ולרמות ולבלוע חיל זרים! אכן חז״ל השקיפו על כל דבר מצד שרשו ומקורו, וכן ביעקב אבינו ע״ה ראו כלי חפץ לקיום עצת ה׳ ולהביא ישועתו ובלבן וכל כמותו ראו כלי חפץ בידי השטן, שהוא מתלבש ברשעים ומבקש לנפץ בהם את הישרים וצאצאיהם ומעשיהם, והשטן המשחית בקש על ידי לבן לנפץ ולהשחית הכל, יותר מע״י פרעה, אכן גם על כל הזמנים רמזו בזה — כי מעשי אבות סמן לבנים —, גם בכל הזמנים והגונים ישראל מורדף משני מיני שונאים, גלויים ונסתרים, כנ״ל, הגלויים, שהם הבלשמים והמינים, רמוזים בשם פרעה, מ״ל בפרוע פרעות, והנסתרים שהם הצבועים — בשם לבן, כי מכסים שנאתם במשאון ושחור וחשכת רשעתם מעטפים הם במסוה ה ל ב ן של היושר והכושר, (כאמור: „כשלג ילבינו״), ואלה הצבועים בעוכרינו יותר הרבה מכל אויבים חיצונים, כי לא נדע להזהר מגנבי־הבית האלה ובעצמת כשפיהם ונכליהם הם לוקחים לבות ההמון, עד שגם ירוממים וינשאום ועל כפים ישאום וירוצו אל פיהם כיונה פיתה לפי התנין הבולע, ולולי הצבועים המדיחים שרבו בכל דור בישראל, כמו נביאי השקר לפנים והפריצים והחנפים אח״כ, כי אז לא שלטה כל אומה וצורר בישראל וכל העולם תוכו לרגליהם, כי בשמרנו תורתנו ה׳ שוכן בתיכנו וברכתו עלינו, וכל הרשעים המשחיתים ישראל וכל העולם פשטו וגברו בעולם ראשית על ידי היצר הרע, זה רוח השטן

שנכנס בלב כל אדם ומדיחהו ע"י הרגש והמחשבה, שנית — בדמות הערב־רב שהתערבו בישראל בהתחפשם בגדי צדק ובלבם שמו ארבם: להחטיא ולהכשיל ולהרוס תמיד, ובסוף, כאשר נפזר ישראל בגויים, נפזר גם עמלק ביניהם, ותחת שישראל נבדל תמיד מהגויים ומחקותיהם, העמלקים דוקא בקשו קרבת הגויים והתבוללו בהם, בגופם ורוחם ולבושם וכל אשר להם. והטאים יליץ אשם: השטן ורוחו הבוגד ופושע מחבר ומאחד את כל הרשעים — בני הערב רב שבישראל והעמלקים שבעמים עם כל הרשעים שגדלו על ברכיהם — וכלם עושקים ומכשילים בשוה, ע"י קנוניא וכגומלים זל"ז וגם בלי דעת, כמו שכל הנחשים זוחלים ומארסים בשוה גם בלי כל קנוניא, ובצרות חזיר ירוצו חבריו הרבים מסביב ולהמו מלחמתו. וכן בכל העמים ובתיכנו נפוצה חברת זדים, המשחיתים הכל: בגוף וברוח ובממון ומהם כל העולם הולך ונשחת במדות ומעשים ומהם כל הצרות. גם כל נגע ומחלה ועניות וכל החטאות והפשעים המתרבים — כלם מהשחתת חברת הבוגדים האלה, וביותר הם מחבלים בישראל, שהוא כמוח ולב ואברי ההולדה בכל החברה האנושית (ועל זה מרמזים המלה והתפלין), ואף גם במזון התמימים, הזדים מוזגים חומרים מזיקים או מטמאים ומדיחים לעגבים ולכל צרות וגונבים בני ובנות ישראל לאלפים ורבבות ומוכרים אותם בבתי הזמה בסטמבול וכל קצוי תבל ובבתי הנזירות וכהני און. זאת החלה הסטרא אחרא בתקופה האחרונה, לפנים בקשה לאבד בני ישראל בחרב ואש ומים ושעבודים קשים, בראותה כי נפדו והרדיפות ה ג ל ו י ו ת עוד גם מעקשות ערפם להתחזק בדת הקודש, אז החלו להדיחם במסוה ההשכלה ורוח הזמן מעבר השני, ומהעבר השלישי נפוצו מסיתים ומדיחים מהגויים למשוך בני ישראל ברשתם במראה האהבה והחסד, גם הצליחה הרבה מאד בדרך הזה, כי לשון רכה שוברת גרמינו יותר מכל מפץ וחרב ואש ומים, כן עשו גם הערב רב והגבעונים וכו׳. אולם עתה נוכחו הצוררים לדעת, כי יונה הנביא מתפלל גם במעי הדגה עד שיקיאהו שנית לחוף, ר"ל הרוח הישראלי זורח גם בחושך, וספינוצה והיינע וברנה וכדומה להם הפיצו אור גדול בחשכת העמים גם אחרי הבלעם בתוכם, וגם נשים גדולות כאלה היו כרחל פון וורנהגן ורבות כמוה, על כן מתנכלת הסטרא הטמאה כעת לדכא בני ובנות ישראל מבלי בלוע

אותם ומבלי הניחם גם לחיי החברה והמשפחה, וזה על ידי שתי תחבולות האבדון האלה: במכרם בני ובנות ישראל מצד אחד בבתי הזמה ומהצד השני — בבתי כהני וכהנות און! וכל המשחיתים יחד — היצר הרע שבלב, הערב־רב שבישראל העמלקים שבכל הגויים וכל הרשעים שנבקעו ונדגרו מהבלם — כלם יחד הם עמלק ר״ת עמל קדושים, וכל איש ישר מחויב ללחום בעמלק: להתקומם נגד המינות והפריצות, ההנופה הרשע והפשע, שהזדים משגשגים ומרבים בזדון ובשגגה, כל איש ילחם כפי כחו ויכלתו, זה במחשבתו כסופר, זה בדבורו כמטיף, העשירים בכספם, והעניים בכל יכלתם ואגודה אחת, כי רק הלוחמים יחלקו שלל ויזכו לגאולה! — אם תראו בנחל אחד שני מיני נוזלים זה בצד זה: רותחים וקרים או מתוקים ומרים, אז הלא תבינו נכונה, כי שני מקורים שונים למו בקרקע האדמה, אם אמנם פניהם דומים זל״ז ולפעמים גם מתערבים יחד. כן בראותנו בתוכנו שני מיני רגשים ומחשבות: טובות, המובילות בעליהן לחיים, ורעות, המרחקות מחיים ומקרבות למות, למשל ענוה וגאוה חנינה ואכזריות, צנעה וזמה וכו׳ גם לפעמים תתחולל סערת מלחמה עזה בין שני ההפכים האלה בנפשנו, הלא נבין ברור, כי משני מקורים מוצאם; ובהיות הרוח מקור כל רגש ורעיון, נחליט כי שני רוחות באדם, טוב ורע, ובהבינגו והאמיננו, שהאלה׳ עשה י ש ר את האדם, נבין כי הרוח האנושי האמתי המקורי, זה רוח החיים, המחיה ומטיב גם את הגוף — הוא רוחנו הטוב, והרוח הרע נספח אליו כספחת ושכן רע מכח מעשים רעים שלו ושל אבותיו, אחרי כי מכל פעולה נוסף כח רוחני לאדם, וכל רוחו הטוב נוצר ממעשים טובים שלו ושל אבותיו וכל רוחו הרע הורכב ונוצר מכח ורושם כל חטאותיו ועונות אבותיו. וכן גם בהשקיפנו על תכונת כל עם וכל החברה האנושית, נכיר, כי שני רוחות בכל עם וכל החברה האנושית, רוח טוב ורוח רע, כי ראה נראה שני מיני נטיות ומפנות בכל עם ועם ובכל מרחבי התולדה: נטיה לצדק ומוסר ומישרים מימין, שהיא הולידה והצמיחה את כל החכמות וההמצאות והתיקונים וכל המוסדים הטובים שבעולם, וכל עם שהרוח הטוב הזה גבר בקרבו, גדל והצליח; ומשמאל נחזה בכל עם נטיה ותכונה רעה, למלחמות ותאוות רעות, למותרות ועושק, לגלולים והבלים, שממנה נולדו כל חטאות ופשעים וצרות, וכרבותן כן ירד העם מדחי אל דחי עד הריסותו. — הנה מההשקפה הזאת

נבין, כי שתי רוחות הפוכות מונחות ב י צ י ר ת כל עם: רוח טוב ורוח רע. ומדעתנו כי תורתנו הק' היא לבדה אוצר כל טוב וחוסן כל ישועות ושמירתה מובילה לחכמה וגבורה ועושר וכל טוב, ומהתולדה נראה, כי כל עם שישראל שכן בקרבו ועסק בתורה — העם ההוא גדל וגבר והצליח בחכמה וגבורה וכל טוב, כי למד מישראל מדות טובות כמו טה״ה ואמונה, צדק ומשפט, צדקות ומישרים, שמזה תצמחנה באדם ובאומה שלושת הסגולות היקרות הנוספות לאדם מכל מעשה טוב, והן: תיקון הנפש, חכמה וכו', הצלחה לטוב וחן טוב המוביל לשלום, כנ״ל, והן מקורי הברכה ביחיד וציבור, ולכן תראנו תולדת עם ועם, איך ישראל עזר והועיל בכל עם ועם לשגשוג ותנובת כל החכמות הטובות והתיקונים המועילים, וכל הטוב הנמצא בכל עם נתהוה ונוצר על ידי ישראל ובעזרתו והוראתו או עכ״פ ב ז כ ו ת המוסר והמדות הטובות, שעל שם ישראל יקראו, כי הן ת ע ו ד ת ותכלית ומלאכת ישראל בעולם ומקורם בתוה״ק. מוצא הדברים הוא, כי מישראל נולד וצמח כל טוב הנמצא בכל עם. ומזה מובן מאליו, שכל הרע הנמצא בכל עם יצא ג״כ על ידי ע ם ההפוך לישראל ושגם הוא, כישראל, נפזר בעמים, והגוי הנבל ההוא נלחם תמיד בישראל, מלחמה גופנית ורוחנית. את ה מ ל ח מ ה אנו רואים בכל מקום: מלחמת החושך באור, הרשע בצדק, החכמה והאמת בסכלות ושקר ומלחמת הרשעים בצדיקים ונגד ישראל, אבל איננו רואים פ נ י העם הנבל שהתבולל בכל העמים (כי בדרך הטבע מוכרח כל עם המפוזר בעמים אחרים להתבולל בו גם בחיתון ומאכל וכל דבר, כי כל תנאי חייו מבריחים אותו לזה, ורק ישראל לא התבולל כי תורתו מנעתו מזה!) והולל בהם כל תועבות וגלולים עם כל צירים וחבלים, את העם המשחית ההוא איננו רואים, כי כבר, בתבליתו והתבוללו, בטלה ונמחתה לאומיותו בקרב כל העמים. אם כן את מי מהעמים הקדמונים נחשוד בזה? מובן שהעם הרע הזה הפוך מקצה לישראל וזה עמלק, שהוא ה ז ו ה מ ה המשחיתה כל העולם. וכל עם ינצל ויושע בגבור ישראל ומוסרו בקרבו ויאבד אם יגבר בתוכו עמלק וטומאתו ורשעתו. ובדרך הטבע כל העמים המושכלים כבר היו צריכים להלוות לישראל, כמו שכל תיקון טוב וחכמה מועילה מתקבלים תיכף בכל עם ועם, ומה שלא נלוו, זה מפני כי הרשעים העמלקים מרבים בעמים כל דברי שוא ושקר

ורשע ופשע ועלילות ברשע נגד היהודים והיהדות ובזה עוצרים את העם מהיהדות. — ואיך תהי המלחמה בעמלק ומחית זכרו? — כהתחזק כל יהודי באמונתו והתאחדו באהבה רבה לכל יהודי אחיהו לתמכו ולסעדו, וכלם יפעלו בכל הכחות למען טובת הכלל, ובכל הכחות יצרפו וילבנו בכל החבורים והדרשות והמעשים והמנהגים, כי בכלם רבה המכשלה והזוהמה, שהטילו ומטילים בתוכם בני הנבלה והחנופה, ובזה הכל מתקלקל ונעשה לרקב ומסוס נוסס, וכהתקלקל העמים כן תרבינה הצרות וכן ירבו לשפוך חמתם על ישראל. ובדור הזה אנו עומדים על המשבר והפרק, בעת שכל העמים כבר פרקו שנית את עדי המוסר שנחלו מישראל ומתקרבים יותר ויותר לרשעת וגלולי אבותיהם הראשונים, ואם לא יתאמצו היהודים לשוב לבצרון ולהורות דעת גם לעמים, — אז עוד כל בלהות ימי הבינים והקדמונים יוכלו להתחדש. . גם מלחמת היקום הולכת וקשה, הלבות נעברות, העניות והמחלות גוברות וימי חושך ואפלה ממשמשים ובאים בכל העולם, ימי בלהות וצלמות, ימים אשר ר״ל לא תשאר לבני האמת כל מחיה ומנוחה ותקומה בעולם, הוי בני איש! אתם הוזים נרדמים ואינכם רואים איך ספינתכם מטורפת בים ובביתכם אחזה השלהבת בכל פנותיו, הוזים וחולמים אתם בילדי היום ובדברים של מה בכך, היצילוכם מהאבדון הפוער לועו לבלעכם חיים עם כל העולם! ואל תעיזו לקוות לישועת ה׳ אם נרפים אתם נרפים מעשות כל מה שביכלתכם לטובת הכלל, כי לא יושיע ה׳ לאלה הממאנים להושיע לנפשם ולא יעשה ה׳ נפלאות כל עוד שיש דרך טבעי להנצל ולהושע, ולו פעלנו ועשינו בכל יכלתנו כעת למען תקן כל המקולקל ולהרבות הטוב. כי אז יתוקן ישראל ועל ידו יתוקנו גם העמים ומהתקון תבא כל ארוכה וישועה!

מגור מסביב.

העולם ים זועף, ידוע מכבר; והיהדות היא האניה המעברת את הישרים שבכל העמים לארצות החיים, חיי עולם. והזמן הבוגד, זה השטן המשחית, — היוצר ומוגבר מחטאות בני האדם, כי באדם בחר ה׳ להיות כלי מעשהו עושה רצונו והורכב מכל חלקי כל שאר הברואים, שעל כן בעשותו רצון יוצרו ב״ה, הוא מוליך ומביא כח וברכת ה׳

אל כל העולמות, אבל בהעוותו נגרע השפע ומתרבה הקלקול בכל הברואים וכלם כוננים חצם על יתר לירות ולהשחית באדם, וסכום כל הכח המשחית הזה נקרא שטן, הפך המלה רצון, כי נולד ונוצר מכח הפרת בני אדם את רצון הקב"ה, ולכן כל תשוקתו וגבורתו היא להרע ולהשחית ומזה מתגבר ולזה שואף, ובכל אדם נמצאת התשוקה והדעת והיכולת להטיב כפי רבות הי"והק, פרי המעשים טובים, בקרבו, ועונותיו ילכדונו את הרשע: כרבות העונות באדם, כן תמעט בו התשוקה והדעת והיכולת להטיב וכן תרבינה בקרבו להרע ולהשחית, ע"כ „חטאים יליץ אשם": היצ"הר משדך ומחבר את הרשעים וממליץ בעדם עד היותם כלם — מדעת ושלא מדעת וברצון ובאונס — לאגודת משחיתים אחת, העוזרים וסועדים ז"ל"ז להרע ולהשחית ולאבול ענוים מן הארץ, — הזמן הבוגד, אמרנו שהוא השטן המשחית — הוא, רוח הסערה המרעיש ומרתיח כסיר מצולת הים הזועף הזה כפי רבות העונות וכרבות הישועה שאליה שואפים הטובים, וזהו ענין „בעצב תלדי בנים", כי כרבות הטוב הנולד, כן ירבו המפריעים, חבלי הלידה: הדומם מתחבר בלי כל עמל וקושי, בצומח קשה גידולו יותר, בחי יש גם חבלי לידה, והעמל וההחבלים היותר קשים ומסובכים בלידת האדם ובצדיק יותר וגם בעקרות. וכן גם בכל המעשים: כרבות הטוב הנולד כן יקשה להוציאו לפועל. מזה מתבארות צרות הצדיקים ושלות הרשעים, כל זה מפני חטאות הצבור והיחיד. על כן נלקה ישראל גם בעונות הגויים, כאחריות הרב גם בעד תלמידו. וכן ישראל מורדף בלי חשך, כי הרשעים הנראים והנסתרים כים נגרש סוערים להפיץ ולנפץ את הישרים ומעשיהם, ותהי ראשית מלאכתם לפרוש רשתות ומלכודות ב ת ו ך האדם — היצה"ר — ועל כל סביבותיו ובכל אופני חייו למען הכשילו והחטיאו, כי כפי חטאות האדם, כן ירבה כחם והצלחתם להשחיתו ולעשקו. והחטאת, זה הנחש הקדמוני, רובץ לפתח החיים — בחושים ובכל אופני החיים — גם נכנס ביותר בזרע אברהם שהוא פתח חיי העולם ועל ידו תושפע הברכה והישועה, כאמור: ונברכו בך ובזרעך כל משפחות האדמה, כי על ידיהם יתגלה ויתקים רצון ה' שהוא מקור הברכה; לכן נולד ממנו ישמעאל, שלישית השטן, ומיצחק יצא עשו שהוא חצי זוהמת הנחש, ע"כ נתן לו „משמני הארץ" בזכות חצין הט וב „ועל חרבך (להט החרב המתהפכת) תחיה" — בכח הצין

הרע, לנקום נקם הפרת הברית מבני הברית. ומשורש נחש יצא צפע: מעשו יצא עמלק שבו נתלבש כל הרע. וכח הרע גם שמר על פתח לידת התם ויתפרץ לצאת ראשונה בכח האגרוף, ויעקב אוחז בעקבו, להדריכו לטוב ולמנעו מרע. הפך הנחש השופהו עקב להכשילו בעוונות עקביו. ועמלק רדף תמיד את יעקב בין העמים, כמו שרוחו הטמא רדפהו בתוך הלב כיצ״הר והרע מזלו במערכת (שיקזל). וכפי שישראל נפזר בגויים באונס וישפיע לטובה ולברכה בכל ארץ שישב בה במנוחה בעסקו בתורה, כן גם עמלק נפזר בכונה ובסתר בגויים והתלבש בגופם ולבושם ושפתם וכל תנאי החיים, ויתפוש בערמתו את כל תוקף וחוסן העם, וישיאהו לשנוא ישראל ולדכאהו כעש ויוליד ויפרה כל עון ופשע ומכשול וצרות בכל עם; וכל עם, שישראל ורוחו גברו בו, גדל והצליח בכל דרכיו, וכל עם שעמלק גבר בתוכו, נהרס ונחרב, וכרבות המצוות כן גבר ישראל והצלחתו, וכרבות העונות כן גבר עמלק והצלחתו — והיה כהרים משה ידו וכ״ו — וכן עד היום, וככה נוכל לחזות מראש כל ישועות לעם ישר הולך וכל צרות וחורבן לעם פרוץ ומקולקל, והעם שעמלק — הרשעים — רבו בתוכו יהרס ויחרב, ואשר ישראל — הטובים — רבו בתוכו יגדל ויצליח ויכבוש כל שכניו הרעים, ככה למשל ספרד יורדת מדחי אל דחי מעת גרוש ישראל ואין לה תקנה אלא שבירה או לכפר פני ה׳ וישראל, ותוגרמה הצליחה מאז אספה גולי ישראל. ועתה היא נוטה לנפול מפני רבות עונות הבערות, שוחד וניאופים (ב״ש״ן) בתוכה, שאותם מרבים בה רשעי הגויים שמעמלק ומהערב־רב שלנו, ואין לה תיקון אלא בקיבוץ נדחי ישראל, הגולים מכל הארצות, אל תוכה ולעזרם ולהדריכם שיעסקו בתורתם ותעודתם. מי יתן והבמה ועשתה זאת, כי אז יבקע כשחר אורה וארוכתה מהרה תצמח וממנה יושע ישראל וכל העמים, בהופיע אור חדש והחל תקופה חדשה, תקיפת צדק העולמים, השכלת בני שם, בעולם; ואם לא—אז גם דם, בני שם, גם כל העולם הולכים ויורדים לבאר שחת! הה, רחו״ה, כל־יכול, הפלא חסדיך ליודעי שמך!... ככה הזדון הולך ונקלט בכל העמים, הולך ומכשיל וזורה ופורה זוהמתו, המתעטף במכסה רוח הזמן ומפני זה מתרבות הצרות — הרוחניות: תגבורת היצר הרע, הגופניות — חוליים וקיצור ימים, החומריות — עניות ועושק, והמערכת נוטה יותר ויותר בצד החסה לרשעים

ובצד יסוריה לצדיקים, וכבוא העת שבלתה פרוטה מן הכיס: „כי שחה לעפר נפשנו דבקה לארץ בטננו" ואפילו שוחרי הטוב בעל כרחם עוזרים לזדון, כי גבר אויב ברוח ובגוף ובחומר ובמערכת ואף את אור השמש החשיך... אז קומה עזרתה לנו — תשולח לעולם נשמת אליהו, שיולד ויחי ככל אדם וידוכא יותר מכלם, כי הזדון הורג כל מחמדי בטן וגבוה מעלת רוח איש כן ירבה לדכאו מלידה עד קבר, ועי"ז יכיר אליהו המגולגל את דרכי החסד והישועה, עם נכלי ורשעת הזדים, ויגלם לעולם, ונלוו אליו כל טובי הגויים, והחלה הישועה וגברה בארץ הלוך וגבור, עד הגיע המשיח, כאליהו שקדמהו, בתחלה ג"כ עני ומדוכא ואח"כ נאזר בגבורת ימין עליון ב"ה, בתחלה בדרך הטבע ובסוף — בנסים ונפלאות גדולות, כי כלל גדול: רק במרום — קץ היגיעה תנוח ההצלחה ובכלות כל דרכי הטבע יעשו הנסים! וכתורן בראש האניה כן הנן הנשמות המעולות שבדור, גלגולי הנביאים ואנשי המופת. גם אני — אינני אומר נשמת אברהם או משה, אליהו או נתן, ראשית כי ברית כרתי לאמת שלא לאמר דבר שאינני יודע ברור או גם שנמנע מיכלתי לבאר באר היטב, ושנית — מאימתי ופחדי פן חלילה ירגמוני כל יושבי עולם ושוכני תבל! המתחסדים הלוהטים בני אדם — בקנאתם קנאת צדיקם, והחפשים — בהביטם עלי כבעל משוגע ההפוך לשגעונם וזדונם, הנוצרים — מפחד הפל־נצור (אנטיכריסט), המושלימינים — באהבתם הנפרזה לכוף ראשם לכל גל! — — — רק ארהיב לאמר, שגם אני נשמת אחד הגדולים שהיו בישראל מדור לדור, ולולי דכאני הזדון, אז נמשלתי כעת לראש הכוכבים ועתה הנני מרמס בראש עפרות תבל. — והנשמות הרמות הן תורן האניה הסוערה ובראשן — אני סובל מכל הסופות בנגב יותר מכל אדם ולכן ארגיש ואחוה את כל הסבות הפוערות לישראל ולכל העולם, כמו שהתורן רואה הסופות לפני הגיען לאניה וסובל מהן ביותר, וכהתהפך האניה על פניה יורד התורן במצולות עמוק מכל האניה או נשבר ונסער בסערה; וכן רבו צרותי באין לתאר, וכולן תגיענה אליכם, כל ישראל וכל הישרים, אם לא תצילוני: כמו שאין לי מנוחה ומרגוע מכפנים מהיצר הרע, המזהים כל מחשבותי ומרעיל כל רגשותי וחושי ואיננו מניחני אף לקרא ק"ש ולברך המוציא או שהכל בלי הרהורי און, כן ירעיל ויזהים בדורות הבאים גם לכל הישרים, כי לא שלם עדנה עונות האמורי ולא

נמלאה עוד סאת זדונו ואונו, ואם לא תצילוני, ישלוט בכם הזדון וימלא הסאה וגם השגגות תחשבנה לכם לזדונות ועולל לכלכם כאשר עולל לי — לא על פשעי אני, כי אינני גרוע מכל אחד מכם, הקהל, כ״א רק בחטאות כלכם, באמור: „מחולל מפשעינו״, מדוכא מעונותינו: הנשמות הרמות מביאות הישועה גם מחוללות ומדוכאות מעונות כל הקהל, כי, כבטכסיסי המלחמה, הסטרא הרשעה קולעת כל חציה ל נ ו ש א י ה ד ג ל ו ל ל ב ב כל האומה, הלא תבינו פתיים ערמה! . . . וכמו שאני גולה ונודד ומחוסר לחם ומנוחה זה שנים רבות, כן, אם תעזבוני בעניי, תהיו כלכם, הגוי כלו, בדור הבא, כמלאת איפת הרשעה וסאת חטאותיכם, הנצברים ומצטרפים פרוטה לפרוטה וחוט לחוט בידי החרב הנוקמת, זה השטן והזדים עוזריו! והתדעו כי כל כח הכסף והדעת והגבורה והחן והיופי ואף גם כח התורה והתפלה, הצדקה והחינוך וכל כחות חיי היחיד והצבור — כלם כבר הלכו שבי לפני הצר הצורר יותר ויותר, המשתמש בכל תקפו וחילו להרבות הרע, ואם עתה עודנו מסתפק רק בסגירת בתי התורה והתפלה, הנה בעוד שנים מועטות יעמיד גלוליו גם בארון הקודש, כי בעו״הר לא ינומו ולא יישנו מהרסינו ומחריבינו והולכים ומוסיפים רשע על פשע, כי כשזה יורד זה עולה, כדליי הבאר, וכשם שאין קץ וקצב לעצלות ועורון ורפיון הקהל התם כן אין גבול לרשעת הזדון והשחתתו ויחילו, הה! והשמתם לבבכם לחזות, איך הזדון שופך תזנותי וזוהמתו לא רק בספרות החול וכל המדעים ועניני החרושת והמסחר וכ״ו, כ״א גם בכל ספרי ה י ר א י ם שחוברו אחר התלמוד ומשחית גם את התפלות ונוסחאותיהם? הה, יראתי מגלות לכם זאת, פן יטרפוני התנינים המתחסדים, המטילים ביציהם הצפעונים בקני העופות הטהורים, וכבא הכלב הנאמן לדושם ברגליו, ישגעו הנחשים את העופות עד שיקפצו לנקר את עיני המזהיר, ובקעו ודגרו והמליטו צפעונים, הצורפים אח״כ את האם והאפרוחים יחדו! — — —

והינוק עיליכם מה טיבו? הוי עברים עורים! העוד טרם תראו, איך הסטרא הצבועה הטמאה, הנוצצה וזוחלת כשפיפון, מוליכה את גדייכם לשמד ולתחתית שאול ואבדון, חציו בדור זה וכלו בדור הבא?! גם טחו עיניכם מראות, איך הזדים הארורים גונבים בניכם ובנותיכם בכל מיני נכלים ומוכרים אותם לקלון בסמבטיל ובוענוס איירס וכל

קצוי תבל! וכל ילדיכם המצוינים טרופים בשיני הזדים עד מותם בילדותם או טרופים בדעתם ודתם וכ"ו! ואיך הזדים מערבים חומרים טמאים ומזיקים גם במזונכם, וביותר לרואי השמש. . . או ממותתים את הבכורים והבכורות. . . ומרבים מחלוקות וקטטות בתמימים ומונעים אותם מנישואים ופירשים מדר"א בעיגון וכ"ו ומוליכים שולל בעגבים ופ־יצות וכל רשע וצרה ומרבים מינות וכל תועבה, הה, מי יתן ונפקחו עיניכם העורות! גם כל נגעים ומכות שבעולם — כלן מוכנות בידי הזדים, וביותר בידי הצבועים, וכלן מתרבות ופועררות לבלוע תבל ומלואו — אם לא תחישו להציל את העני הדל הלא־רוחם, שאליו לבדו נגלו מרצון ה׳ כל המגורים שמסביב עם כל דרכי הישועה! — ואם תצילוני מה יהי? אם תצילוני, ינצלו כל המשכילים האובדים ונדחים, ועל ידיהם יעלה השחר והאיר הבוקר בציון ומשם יופיע עד קצוי ארץ ואיים רחוקים והלך ואור עד נכון היום, יום ה׳ הגדול והנורא ושבו לב אבות על בנים — האבות הם — הישנים והבנים — החדשים, האבות דם היהודים, המורים, והבנים, התלמידים, דם העמים, והדלו הזדון והרוגז ומשלה האהבה והשלום האמתי ונהפכה הארץ לעדן ומלאה דעה את ה׳ כמים לים מכסים! והזדים הבוגדים, המפריעים את הישועה, יכלו בעשן והיו אפר תחת רגלי הצדיקים, הם המשכילים שיזהירו כזוהר הרקיע וכו׳! . . . כי קרובה ישועתי לבא, קורא דכתוב: הישועה הולכת וקרובה מתקופה לתקופה, לפנים נאמר: הצילו תבל ומלואו; ותהום נתן קולו: הוי, מי יוכל להציל תבל כלו! ורוה"ק המרחפת ע"פ המים ענהו: ישראל נושע, ובהושעו יושע כל התבל, והתוהו־ובוהו, שדתערב בישראל, בקש לאבדם, להשכיחם תורתם; ויבחר שבט הלוי ללמד תורה ובהנצל המשכילים ינצל ישראל והכל. ודתנין העמלקי והכנעני, הערב רב, בולע בכל לוע רשעתו את המשכילים וכל הבנים המעולים עד שהגיע לצואר האומה, ותעמוד היונה הנאלמה כעצם בגרונו, ויצו ה׳ לתנין ויקיא את יונה, וירד ננוה ויקרא לתשובה ותקרב ותבא התשועה הנצחת, כי כבר עומדת אחר כתלינו וקרוב ה׳ אלינו בכל קראנו, ר"ל בקראנו באמת לא רק בשפתים! והיתכן?! יתמה התומה, — הוי, בנים סכלים, הלא דרכיכם לא יתכנו ולהקב"ה הכל יתכן! פקחו נא עיניכם והרגישו את ישועת ה׳ המופיעה לכם בכל רגע שתעשו דבר מצוה, אז תגבר נפשכם ונוספה חכמתכם

ורבתה הצלחתכם השובה וגדל הונכם ושלומכם, ובשחטאתם — ברגע הורד עדיכם זה מעליכם ויחטפהו הכלב עז הנפש הרובץ לפתחכם, לשמור את הבנים והעבדים ולנשוך את הבוגדים והנרפים, אם כן אפוא רגזו ואל תחטאו! ואם קצרו ידיכם — עסקו בתורה, ואם אחז אוחז בתי כנסיותיכם, התאחדו כל הישרים כאחים, כנפש אחת, וברגע ימחה עמלק ונימוח האבן הנוגף! ובהיותכם נאחדים, תרבה בכם ולכם הברכה והתוקף הלוך ורבות כפי גורל כמות ואיכות הנאחדים, זו השראת השכינה: חכמה וגבורה וחנינה עד הנבואה והנפלאות, כי אין מעצור אחר כ"א העונות! להי' לבדו הגדולה והגבורה וכל טוב, בעשותכם חסד ואמת בכל הכחות ובאגודה אחת תשיגו חכמה וגבורה ותפארת וחן ויופי וכל טוב ואושר באין גבול ומבשרכם תחזו זאת: מכל מצוה נוסף לכם חכמה וגבורה וחן וכל טוב, כי המוסר מוליד חכמה והיא מצמיחה גבורה ועושר ושמחה וכל טוב שבעולם ובנצח, וגם היחלנים (אָפטימיסטען) גם הבחלנים (פעסימיסטען) שניהם צדקו: בעשותכם טוב תשיגו כל אושר וכל העולם יהי לכם עדן נצחי, ובסורכם אחרי הרע, הכל נהפך לכם למשחית וגיהנם! הוי אישים, מי חכם וזריז, קומו ונושע ונושיע לכל אחינו, כי קרובה ישועתנו בשמרנו תורתנו הק'!

לכו ונשובה

תשובה, תשובה — הכל משיחים בה, הכל מודים כי תשובה דרושה ומשובבה ומושיעה, אבל אין יודע ואין מבין איך ומה ובמה היא התשובה! כל מעשה רב ותיקון גדול, כחינוך ומסחר והובלה ומשפט ושלטון וכו' לא תחיל ולא תכון כל זמן שהיא בידי יחידים כ"א רק בהשתתף בה כל העם, ומכל שכן התשובה שהיא תיקון כל המעשים: כל הקהל כאיש אחד מחיב להשתתף לעשות תשובה ולתקן כל מעוות ולמלא כל חסרון. ראשית תנאי כל תיקון היא, שיוכל כל איש להורות דעת ולהטיף למוסר באין מפריע ושכל הקהל ישמעו לכל דובר מוסר וגם יתמכום ויסעדום בכל מחסוריהם, וכל הבא ללמיד וללמד תורה ומוסר — יהי החפשי בדורכו באין כל מעצור ומפריע ואף לא יצטרך לבקש רשות מראשים ומכל שכן שלא יחרשו ממנו שום כתבי מליצה ותעודות, כ"א מקום מיועד וקבוע לכל הקהל

ימצא בכל עיר וקהלה ושמה יבא כל הרוצה לחוות דעה ולהוסיף למוסר וכל הקהל יבאו וישמעו, והרשות תהי לכל איש לשאל ולהשיב ולהתוכח בטוב טעם ודעת ובלי שמץ גסות וחרון, וכל הקהל יאזין ויקשיב וישפוט ויכריע למי הצדק, והכל יקום ויוגמר לפי רוב דעות. כן הדין וחק לישראל עוד מימי הנביאים וחז״ל ומימי הגאונים ועד היום בקהלות הישרות, וזה גם יסוד כל צדק וחירות בכל העמים.
שנית — כל הלומדים ומלמדים תורה ומוסר יותמכו בכל מחסוריהם בכל מקום, וגם כל דברי הצדקה והכנסת אורחים יחוזקו ויוטבו עד שתהי חברה מיוחדה אפילו לכיבוס ותיקון כתנות ובגדי עניים, כי הרבה מאד סובלים מזה!
שלישית — ליסד כל מיני חברות להרבות תורה וישיבות ולתמוך ללומדים בכל מחסוריהם ולבטל את המנהג הרע שבאונגרין שבחורים לומדי תורה מחזרים על הפתחים. כי זה בזיון להם ולתורה ולקהל ומבלה כל זמנם! ואל התורה נה״ץ לחבר גם את המדעים המועילים, ומה שאסרו חז״ל חכמת יונית וספרים חיצונים והגיון, הכונה היא על הלמוד שהיה לפנים ליונים בעניני אליליהם והבליהם והפליסופיא והפלפול העקש שלהם שנקרא בשם סופיזם. אבל מכל המדעים המועילים מובא בתלמוד ותכלית התלמוד היא להכנים כל המדעים וכל המעשים המועילים תחת כנפי השכינה ולהורות איך להשתמש בכלם אך לטוב ולסור מכל רע ולהסירו מכל מעשה ומדע, ולא נפסק התלמוד, כי הלא כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש הכל ניתן למשה מסיני, אבל איננו רשאים לסור מהדרך אשר סללו לנו
רביעית — חברת חכמים וסופרים נאמנים תכון אשר יבקרו באמת וצדק את כל החבורים החדשים והישנים ויודיעו ברבים ערך כל חיבור ותועלתו ויגלו המומים והקוצים שנפלו בו ויזרום הלאה, כי הזדים זורים כל דברי שקר ודופי בחבורים ודרשות וגם בספרי הגדולים הקדמונים, כאשר לא פללו המחברים מעולם! וכן גם יבקרו היטב בכל המעשים הנעשים ויפרסמו את ההנפים ויעודדו הענוים ויוציאו לאור עתון מיוחד לזה בשם „דעת הקהל״ או „משפט צדק״.
חמישית — תוסד חברה אדירה לחקור בכל מקום ומצב ולהגן על עניים ועשוקים בריבם ולדין דינם למזור בשם „דין עני״. המישית — תוסד חברה אדירה משלומי אמוני ישראל שתכליתה תהי להושיב אנשים מלומדי תורה וישרים בכל עיר מהערים החפשיות מדת למען יעסקו במלאכות שמים

בהיותם רבנים, חזנים, מלמדים, אבסנאים, שוחטים, קצבים, אופים, מוכרי חלב ויין וכל מיני מזון ודברים שבקדושה, כמו ספרי תורה ותפילין ומזוזות, אתרוגים, ציצית, טליתים ספרים, מחזיקי מקואות ומרחצאות, שדכנים וכל הנוגע לכשרות וטהרה וקדושה, למלאות הסרונם ולתקן כל המעוות בהם בכל עיר ומדינה, ואם לא יאבו הקהל או ממשלת המקום לקבל אל תיבה את האנשים שישלחו, אז יבחרו נערים ונערות, מהמובחרים בהנהגתם וכשרונותיהם, מאותן הערים והמדינית בעצמן וישלחום על חשבונם ללמוד ולהשתלם בדת ומדעים במקום המובחר ומסוגל לזה — ואם בציון מה טוב ומה נעים! — וכהשלימם חק למודם יושיבום בעירם או בכל אשר ימצאו מקום נכון לעבודתם ויספיקו בידיהם כל הנחוץ למען יעסקו במלאכת שמים באמונה בתור רבנים ומורים וכל הנ״ל. ובעת שהציונים דואגים לתקוני העם החומריים, ראוי ונכון למזרחים לדאג לתיקונים רוחניים ודתיים כאלה וכאלה.

ששית — חברות אדירות תוסדנה לעסוק בכל הבחית בכל עניני צדקה וחסד ואפילו לתת עצה טובה לכל איש, ולהפיץ אור בפנות האפלות, שגם עין המשפט והספרות איננה חודרת שמה, כמו בחיי המשפחה ובין מפקדים ומשרתים ובעניני הדת והדעת והצדקות וכדומה, ובכלל להגדיל ולהאדיר את מעשי הצדקה והחסדים ולעורר את הקהל להשתתף בזה, והם יחפשו חפש מחפש אחרי אמללים ונדכאים לתמכם ולסעדם ולא יחכו עד בואם והתחננם אליהם כמו עתה, בזמן האפל המנודה הזה, שהעני ומדוכא יוכל למות בעניו ומרודו טרם שיזכה לראות פני המתימרים בעוזרי דלים! ובכל בית המשתה ובית האבל ובספרות ומנהגים וכיבודים יהולל גבר לא בגבורתו ולא בעשרו ואף לא בחכמתו כ״א רק כפי מעשי צדקותיו לטובת הכלל ולעזרת דלים! ועוד חברה אדירה בשם אחי־דל תיסד שיהיו באחים ממש לכל דל ואמלל ויעזרוהו וינחמוהו וישמחוהו ויעודדוהו בכל יכולת ומקרה, ועוד חברה אדירה תתקים בשם אחי־עזר וישימו כל מעינם לעזור לעניים ולעשירים בממון ובגוף ורוח בכל דבר וענין נכון, וכל הדורש עזר באיזה אופן שיהיה וכל מי שאיננו יודע מה לעשות ולמי לפנות יפנה אליהם והם יעזרוהו וינהוהו בעצתם. גם חברת „נוצרי שלום״ או „שלום על ישראל״ תוסד ותכונן לאהוב ולאהב שלום ולעשות שלום בכל מקום ולהשבית מריבות

ולפשר ולהשיר ולהשלים בין איש לרעהו ובין איש לאשתו או לארוסתו, בין אבות ובנים ומורים ותלמידים ומפקדים ומשרתים, בין כתות והברות ובין ישראל לעמים, לרדוף שלום אמת וצדק בכל מקום ובכל הבחית!

בני אדם ובני איש! בקשו צדק וצדקה וחסד בכל כחותיכם, כי היא מקור החיים והברכה, היא מצלת ממות ומביאה לרוה"ק ולכל אושר זמני ונצחי! הצדקה, החסד — היא אומנותו של הקב"ה, כי הוד והדר לפניו ולא חסר מאומה וכל בריאתו ומעשיו הם רק למען עשות חסד, וכל עושה חסד נעשה כשותף להקב"ה! תכלית כל התורה היא חיים לנפשנו, ע"כ עלינו להיות זריזים ונבונים והרוצים למען עבוד להשיג כל שלושת הכחות המביאות הצלחה והם: חכמה, גבורה ועושר. החכמה תראנו דרכים למצוא ביושר גם גבורה, ע"י חינוך טוב וישר ושמירת כל ארחות המוסר והדעת, ובהתאחד ישרים כאחים ועזרם זל"ז בעבו־ה וכל דבר טוב, אז ישיגו גם עושר והוסן ויקר והלכו מהיל אל חיל, כל זאת עושה החכמה הנקנית במעשי חסד ואמת ובבישת היצר. ממעשים טובים יוצאה גם שמחת אמת, כי כל מצוה מוסיפה חיים ושמחה, אבל שמחת הגף ועונג העון עד ארגיעה ואחריתה תוגה ומכאובים, במעשים טובים נקנית גם הצלחה והן ויופי ואורך ימים ובנים ואהבה טהורה וכל טוב ונעימות נצח, ויסוד כל מעשים טובים הוא החסד, שבו כל הדעות והכתות נשתוו, כישן כחדש, כיהודי כגוי, הכל מודים בחסד ואוהבים ומכבדים אותו! ראשית דבר — גמול חסד לנפשך, הדבק מחשבתך וחושיך וכל אופני חייך בנעלה־באין־סוף ב"ה, כי הוא אלוק' חיים ורצון קדשו מקור החיים וכל הדבקים בו חיים המה עד העולם, זה דברת „אנכי"; ולא יהיה לך — אל תשעה בדברי שקר, ושוא וכזב הרחק ממך, וכל מעשיך יהיו לשם שמים. ולא תשא — אל תשתמש באמונה ה"ק למען הבלי הזמן, כ"א בהפך: כל חיי הזמן יהיו לך רק כאמצעי למטרת האמונה ה"ק, כי היא החיים ואפס זולתה! זכור ושמור — זכור כל טוב ורדפהו והקדישה כל מבחר זמניך וכחותיך לעבודת קונך ושמור רגלך מלכד בכל מוקש, השמר והזהר בכל רגע ותנועה ובכל רגש, כי על שבכה מסוכנה אתה הולך תמיד, בן אדם, צדקתך כהררי אל — שכר כל מצוה גדול מעל השמים, ומשפטיך תהום רבה — עונש כל עבירה מורא ומאוים! כבד — כבד הוריך ומוריך ואומתך, כבד ואהב כל אדם

כמלאך, וחשדהו כשה, להשתמר מפניו, אבל לא למנוע ממנו חסד! לא תרצח — אף לא תלבין פני גבר ולא תמרר אף רגע אחד מחייו. כ״א בקש תמיד להוסיף חיים, להחיות להטיב, לעזור, וגם את הרעים להטיב ולתקן, שמאל דוחה וימין מקרבת! לא תגנוב — אפילו הטוב אל תעשה בדרכים רעים, כ״א מטוב לטוב תכלית טובה באמצעים טובים! לא תנאף — הזהר אף מכל מגע ומבט של תאוה ריקה וגם כל תענוגיך יהיו לשם התועלת ולא לתענוג ריקן, כלם בטהרה ובדרך התורה וקדש עצמך במותר לך!

לא תענה — בצדק תשפוט ותדיו לכף זכות, לא תחמוד חיל זרים ושנא מתנות ואהב חסד! הלא כל אמרות אלוה מובילות ל ח י י ם, אנכי — מקור החיים, לא יהיה — אל תיטש מהחיים למות, לא תשא — אל תשתמש בחיים לריק ולמות, זכור — כל טוב ושמע לעצה וחכם ותזכה לחיים, לא תרצח — כ״א החיה תחיה, הרבות והחיות! לא תנאף — בקש חיים זו תועלת וכושר וסור ממות זה ענג בטל וריק, גם ברח מכל מגע ורגש והרהור און כי השערה מושכת כל הראש! לא תגנוב — סור מתרמית, מכל דרכי המות, בקש אמת ויושר, בקש חיים! לא תענה — לא תשקרו, לא תלך רכיל, בכלל — החיה תמיד והזהר מכל גרם נזק ומות! לא תחמוד — כי החומד ממית נפשו ואחרים כ״א שתה מים מבורך, בקש להועיל לכל, כי תועלת היא חיים! הנכם רואים שהכל מצטמצם במלה אחת: ח י י ם! כל האסור בין אדם לחבירו — בכלל מות, קיצור החיים והמעטתם, וכל הטוב שבם — הרבות החיים! גם בדברים שלמקום ב״ה — הכלל הגדול הוא: חיים! מנוחת ועונג וקדושת השבתות והחגים מדביקים אותנו לאל״ק חיים ולתורת החיים ולחיי עולמים ולאהבת ישראל וכל טוב — סכום הכל: חיים! כל טומאה אסורה במגע ובהנאה, בדם ובמזון, כי רוח הטומאה מטמטם ומטפיש ומחלה האבות והבנים, אנשים ונשים; גם קנאה חמת גבר — מובילה לרצח וכל פשע וצרה, ע״כ שמר כל הליכות אישות וכשרות וטהרה, סך הכל: חיים! גם איסור נבלה ודם וחלב בכלל זה, כי נבלה — מות, דם מעון התום והתאות והמחלות וכן גם החלב מעון המפשות, כאמור: „טפש כחלב לבם״, לכן הם מדרכי המות ואסורים לכל החפץ חיים! מובן שלמען זה נחוצה שחיטה ובדיקה, השחיטה — שלא יהא נבלה,

והבדיקה והמליחה — להרחיק מחולי, בכלל — ממות, לתכלית האחת: חיים! גם גיד הנשה על הירך רמז לחלישותנו בתאות האישות וצרכנו שמירה יתירה בזה השקול גם כנגד ע״ז, כי הזמה שער רחב למות, ע״כ חיים, חיים בקשו! והתרומות והמעשרות וחובות הקרקע ומתנות עניים — תכליתו להחיות הכהנים והלויים שבם תלויים חיי כל ישראל שבם תלויים חיי כל העולם, ולהדביק גם מעשינו אלה לרצון אלוק׳ חיים, ולהחיות עניים, זה חסד, זה חיים! והשמיטה והיובל — לשביתת הארץ והאכרים והנושים וחירות העבדים, זו גם התרת שאלת הפועלים, בכלל — חיים! וכל סמלי הקודש: בגוף — מילה — גזירת הערלה, זו השומאה, הריקנות, סתימת המוח וההושים, גם שיפוך הדם ובאבר ההולדה שהוא קצות ועניבת כל ההושים והתאוות — כל זה מורה לנו לסור מכל רע ולהכניע כל תאוותינו והושינו רק להולדת הטוב והחיים, זה סמל ה״ק בגוף. ועל המוח ונגד הלב — התפלין, ובלבוש — הציצית: קישורנו לאל״ק חיים. ואיסור שעטנז — איסור תערובות הפוכות מזיקות. והמזוזה במבוא לזכור את בוראנו ותעודתנו — כלם למען החיים. כן גם כל תקנות והומרות חז״ל, וכן איסור המדות הרעות: כעס, גאוה, תאוה וכ״ו והובת המדות הטובות: רחמים, ענוה, בטחון ואמונה וכ״ו, כלן למען סור ממות וקנות חיים, בעוה״ז ולנצח, ולא רק ביחיד כ״א כל הישרים יחד, ע״כ ישראל ערבים זב״ז וחובת וקדושת תוכחה ועונש מות לשונאיה ואבדון למונעיה, כי באין מוסר יפרע עם ובה שער התשובה ומקור החיים ופתח לכל עצה טובה ותיקון, סוף דבר, כלל כל הכללים: חיים, חיים להפוץ ולבקש! וכהרבותנו חסד כן גרבה חיים בכפלי כפלים וננחל חיים בעו״הז במתנות כ״צ״ח כנ״ל והיים עד העולם! וזה הוא כל חיי האדם, חסד לרדוף! ולבד מזה — הכל הבל! „לצחוק אמרתי מהולל ולשמחה — מה זו עושה!״ כל תענוגי האדם בעו״הז משני מינים: בדויים, שהם כל המצחקים והשעשועים הריקים, כריקודים, קלפים וכדומה, להם יאמר: מהולל ומשוגע הם ועושיהם! והמין השני של תענוגים נקרא קנויים (קניניים) זו השמחה בהשיג אדם כסף או בנים והכמה וכ״ו, וגם אלה אינם תכלית כ״א תחבולה טובה לפעול טוב בם, וכרבות יכלתנו וקנינינו כן תגדל חובתנו להועיל ולהטיב ככל היכולת!

ראשית דבר — מצוה, שמרו את התוה״ק והגדילוה

והאדירוה והתלמוד הוא מקור הברכה, בלעדו לא נבין גם בתנ"ך ובו נאחדים שני זרועות העולם ומקורי הברכה שהם: רצון הקב"ה והשכל הנאור כלי תשמישו עם כל החכמות המועילות, ומחדד השכל ומכשיר נפשנו ומחכימנו ומחזקנו ומצליחנו ומטהרנו, באשר תלמוד שם גם צדקה וענוה וצדק וכל טוב! אח"כ — שלום, כולל כל המדות הטובות והוא תעודת ישראל ואותו רדפו בכל הכחות, שין ג"כ שפת קודש לשון הק', שבו נתן כל קודש ומיוסד על החכמה העליונה ומוביל לכל קודש וחיים! מולדת אדמת הקודש, הנועדה לקיום ומטעי כל סגולה ויקר וקודש, ואשרי כל תומכי ציון! רוח הקודש, זה הרוח האנושי שהוא ניצוץ אלה ממעל ומתגבר במדות גב"ור (גבורה בינה ורחמים) מכל מצוה עד הגיעו גם לפסגתו זו נבואה ונפלאות, תולדה — תולדת ישראל שכלה קודש ופלאים בהיותה תולדת עם הקודש והפלאות ומצווים אנו ללמוד וללמד ולשמור ולה· ולהשלים אותה כאמור: זכור ימות עולם וכ"ו, גם טעם מצוות רבות הוא לדעת תולדת ישראל, כמו חנוכה ופורים והמועדות וזכר ליציאת מצרים וכ"ו וידיעתה מעוררתנו ליראת שמים ואהבת ישראל, כל זה כלול במלה ישראל.

אמונה אומן

את הרעיון הנעלה הבא אקרא בכל שבת ק' זה ט"ו שנה.

אמת הוא אלהינו, אל עליון קונה שמים וארץ, ואמת חותמו ורצון קדשו, ובאמת ולאמת האל ב"ה ברא ובורא את כל בריאתו הנפלאה, ובראש כל הברואים האל ב"ה הושיב את האדם שבראהו בצלמו, בנפחו באפו נשמת רוח חיים, זה כח הרגשת וקיום רצון אל עליון, הנגלה ונקנה במעשי ותכונות גבורה בינה ורחמים, במלא מובן המלים הנשגבים האלה, ומכל בני האדם, בחר האל ב"ה באברהם אבינו, שהיה צדיק תמים והקדיש כל חייו לקיים ולבשר את רצון הקב"ה, ועל ידי אברהם וזרעו תבא כל ברכה וישועה לעולם, כי מקור הברכה הוא קיום רצון הקב"ה, ורצון קדשו מתגלה ומתקיים על ידי אברהם וזרעו, כאמור: ונברכו בך ובזרעך כל גויי הארץ וכל משפחות האדמה, וחותם האל הוא על שם אברהם, זה חותם האמת, כי תחלת השם אברהם וסופו — א' מ' — בצירוף התיו של המלה תמים, שהיא כל תכלית

ותעודת אברהם אבינו, להיות תמים, היינו סר מרע ועושה טוב ומבקש שלום, ולכן נחשב גם את הת״ו של המלה תמם כסמן בשם אברהם; כי שם כל דבר הוא כפי תעודתו ופעולתו, יוצא לנו הסמן א׳מ׳ת, לרמז כי תכלית הברית והחסד, שנתנו לאברהם אבינו ה״א, שישמרו אמת וורוהו בעולם, וכל אמת כלול באמונה הק׳ שיסודותיה שלשה, וכפי סדר הגלותם ב ה ד ר ג ה, סמנם ברה ר״ת: ברית, רו״הק, הויה ב״ה; ע״כ אומר הכתיב: מצות ה׳ ב ר ה מאירת עינים, וזהו ב׳ר׳ה׳ שבשם אברהם; אכן כל שלושת היסודות האלה כלולים ביסוד העיקרי והכללי המסומן באותה הויה ב״ה, הנעלה על כל תהלה וברכה, שהוא לבדו המשפיע לנו רוח קדשו ועמו כל חיים ושלום, בעשותנו רצון קדשו, ושכרת ברית שלום עם אבותינו וישמרו לנו ולזרענו עד עולם; אולם לבלי נשכח גם את שני הדרכים, שבם חסדי האל מגיעים אלינו, נזכור גם את שני היסודות המסומנים באותיות ר׳ — רו״הק ורצון, וב׳ — ברית, רק נקדים את האות ה׳, שהוא העיקרי וכולל הכל, אז יעלה בידינו הסמן ה׳ר׳ב׳, הויה ב״ה, ר׳וח. רצון קדשו וב׳ריתו, וכל השומר בלבו ובמעשיו את אלה עיקרי האמונה (עם כל י״ג העקרים הכלולים בתוכם) ישמרהו האל ב״ה מכל רע ויזכהו לאושר חיי נצח, וסמנך: „ה ר ב כבסני מעוני״. אלה המה שלושת עיקרי אמונת הקודש: ה) אני מאמין באמונה שלמה ביסוד הראש וראשון המסומן באות ה׳, הויה ב״ה, יוצרנו ובוראנו יוצר ובורא הכל, שאינו גוף ולא שום דמות או כח גופני, כ״א אל עליון קונה שמים וארץ, שהוא לבדו כח כל הכחות ומסבב כל הסבות והמעשים מקרוב ומרחוק, יוצר אור ובורא חושך, עושה שלום ובורא את הכל, הנעלה ונשגב ומרומם באין חקר מעל לכל דמיון והשערה ורעיון ומחשבה ומעל לכל שבח ותהלה וברכה, ואין חקר גם לטובו וענות צדקו, כמו שאין סוף לגדולתו וגבורתו וחכמתו ונצחו וקדושתו וטהרתו ותפארתו, וכל טוב באין חקר — רק מאתו ובו ולו ית״ב מהעולם ועד העולם. וברוך הוא אלהינו שבראנו לכבודו וקרבנו לעבודת קדשו ומשפיע לנו רוח קדשו — רוח החיים והברכה —, שזה לנו אושר וכבוד באין שיעור, שאיננו זוכים לו בשום אופן, כי עפר אנחנו וכבגד עדים גם כל צדקותינו, ואפילו לו היינו תמימים וקדושים בכל דרכינו, גם אז אין ראוי לנו שום כבוד ושכר בגלל זה, כי אנחנו החומר והק״בה יוצרנו, הנשמה שלו והגוף פעלו וכל אשר לנו

ובנו וסביבותינו הכל — בטהרה וקדושה — רק מאתו ולו ית"ב מעולם ועד עולם! ברוך הוא אלוהינו שברחמיו ובענות צדקו בראנו ורוממנו, כן יזכנו ויקרבנו לעבודת קדשו וישפיע לנו רוח קדשו, שבלעדו אך אפס ותוהו ובו כל חיים ואור נצח! זה הוא העיקר השני:

ר) אני מאמין באמונה שלמה בשפע רוח הקודש, זה כח ודעת רצון עליון וחותמו שלום־אמת־ונצח ישראל, שהוא רוח החיה באופני כל הברואים ואותו האל ברוך השפיע ומשפיע לנו על שני פנים: בתחלה בבחינת הזרעון (הגרעין הזרוע) ואח"כ בדמות עץ החיים. הזרעון זוהי הנשמה ה"ק שהאל ברוך נטע בחומרנו ונפח באפנו בהולדנו כפי מעלת וזכות אבותינו, וכפי הרבותינו לקיים רצון יוצרנו ולדבקה בו בכל הכחות והאופנים, כן יוסיף להגדיל ולהאדיר את נפשנו המשכלת ולהפיץ אורה וזהרה בכל העולמות ולהדריכנו באמתו ולתת לנו ברכתו ושלומו, עד אשר רצוננו יהי כליל נאחד ואדוק ברצון קדשו, וכפי זה תגדל גם היכולת והשלשון הנתונים לנו מרצון קדשו וכל חפצינו ישלמו לטובה ולברכה ויקוים בנו מש"כ: „ותגזר אומר ויקם לך ועל דרכיך נגה אור"; וכל זה בזכות שמרנו את התורה הק', זהו עץ החיים, שהאל ברוך הורנו ויורנו בשני דרכי השגחתו הק': באורח הנסים ונפלאות, ע"י תורה ונבואה, ובדרך הטבע, ע"י השכל הישר והחושים, שכלם מתאימים וצודקים יחדו וכלם מורים על המדות הק': אהבה־ענוה־עבודה־תפלה וכללם הק': סור מרע ועשה טוב בקש שלום ורדפהו, תמים תהיה עם ה' אלהיך!

ב) ואני מאמין באמונה שלמה בבריתו של אברהם אבינו: האל ב"ה כרת ברית עולם עם אברהם אבינו וכל זרעו אחריו להיות להם לאלה' ולהשפיע למו רוח קדשו, מקור החיים והברכה, והם יקדישו כל כחותיהם לקיים ולבשר רצון קדשו, ולעשות חסד ואמת בכל מקום, שאז גם כל משפחות האדמה ילמדו מהם כל טוב וגם להם תבא הברכה והישועה. ובריתו של אברהם אבינו נחלקה לשלשה חלקים: תנאי הברית ואות הברית וברכת הברית, וסמנך: ת'א'ב'ת' לישועתך ה', רית': ת'נאי א'ות ב'רכה. תנאי הברית מופק באומר הק': התהלך לפני והיה תמים, שבזה כלול כל תורה ומוסר: התהלך לפני האל ב"ה משמע — להיות עבד נאמן וציר אמונים לאל עליון, להיות אדוק ודבוק במצוותיו ומדותיו בכל הכחות ובכל שנים עשרה אופני החיים שהם:

מקום ומצב וזמן, גוף, רוח ותומר, מחשבה, דבור ומעשה, מזון, מלאכה ומנוחה; התהלך לפני האל ב״ה משמע: להיות עבד נאמן וציר אמונים לשם קדשו, לבער מן העולם כל שקר ורשע, שהם שרשי כל רע, ולהפרות בעולם אמת וצדק, שהם מקורי החיים. והיה תמים—פירושו: תמים תהיה עם ה׳ אלוהיך, אל תבקש חשבונות רבים, הנזר ורחק מכל רשע פשע ומכל הבלי שוא ובקש תכלית השלימות, זוהי תצמית כל התורה והמוסר, וכל הרעיון הק׳ הזה רשום גם על בשר האדם בקיום מצות המלה, שהיא אות הברית. ענין המלה זהו: גזירת הערלה, שהיא מזוהמת הנחש הקדמוני, כי כל בטל ומזיק מהזוהמה הנהו, זה יורנו את המצוה הכללית „סור מרע״, ושפוך הדם, שהוא מְעון הנפש הטבעית, יורנו בענין מסירת הנפש (חסד ואמת מ״נ ינצרוהו); וקיום המצוה באותו האבר, שהוא קצות ועניבת כל חלקי הגוף והרוח, ובפרט באותו האבר, שהוא קצות ועניבת כל מסלת העורקים, המקשרים את כל חלקי הגוף ומובילים את הדם ועוצרים בתוכם את רוח החיים, זו ההרגשה המושכלה,

שר שלושת תחנותיה הראשיות הנם שלושת ראשי תחנות נפשנו: הלב והמוח ואברי ההולדה, ובכלל — באותו האבר, שהוא כמפתח חיי החי וצנורת וקבוצת וצמצום כל הכחות והחושים והתאוות, — כל זה יורנו ברור, כי תעודתנו וחיובנו הוא, להכניע ולשעבד כל חושינו ותאוותינו ולהקדיש כל חיינו וכחותינו למען הולדת והצמיחת החיים והטוב, זה קיום רצון העליון ב״ה, ולהיותינו בנפש האנושית הכללית כמקור החיים והברכה, כמו מסלת העורקים ושלושת תחנותיה הראשיות: הלב והמוח ואברי ההולדה בנפש האדם, ואז יקיים בנו הקב״ה גם את החלק השלישי — את ברכת הברית, המופקה ומובעה באמרי הקודש: והתברכו בך ובזרעך כל גויי הארץ, ופרצת ימה וקדמה ונגבה וצפונה גו׳, והיה ברכה.

וכל אמרת אלוה צרופה, נדרשת בפרד״ס — פשט רמז דרוש סוד — ומקוימת על כל פנים לטובה, וכל ברכת ה׳ היא גם הבטחה, כי הוא ב״ה חי וקים לעד ושמו חי וקים וברכתו חיה וקימת לעולם, וכל דבר ישועה ורחמים שדבר אפילו בתנאי — חי וקים לעד, והברכה היא גם מצוה עלינו: אנחנו חיבים לדבק בברכתו בעשותנו מצותו, שהיא לבדה סבת ותנאי כל ברכה וישועה, ובפרט ברכת אברהם היא גם הבטחה, ואפילו אם בני הברית סרו הלילה מדרכי

הטוב, אזי ייסרם בשבט פשעם ובנגעים עונם וחסדו לא יסיר מהם, והיא גם מצוה עלינו, לכן היא אמורה גם בלשון צווי: „והיה ברכה", וכפי הרבותנו לגרום את הברכה ע"י מעשינו הטובים, כן יעשנו ה' לברכה ותהלה בקרב הארץ!

והשית"ב חדש את בריתו גם עם שאר האבות והנביאים, ובאחרונה כרת ברית עולם עם דוד המלך ע"ה, שעבדהו באמת ותמים וילחום למען שם קדשו וישועת ישראל בכל הכחות ועשה משפט וצדקה ככל חקות ומשפטי התורה, שזהו רמז ד'וד', ר"ל ד' — ארבעה, ועוד ד' — ארבעה דברים שהם תוכן כל תורה וחכמה: ד' — ארבעת בחינות האמת שהן: תורה־נבואה־ שכל־חושים, הנקראים בינה, המראים לד' — ארבעת עמודי העולם: אהבה־ענוה־עבודה־ תפלה, הנקראים בשם „נצח" מל' נצחיות ונצחון, כי לכל השומרים את אלה עמודי העולם יוסיף ה' יכולת ונצחון ויזכם לאושר חיי נצח. זאת היא תכנית התורה ותעודת ישראל בעולם ולמען זה נבחר ישראל מכל העמים להיות ממלכת כהנים וגוי קדוש וסגולה בארץ, שממנו ילמדו כל העמים כל טוב ובזכות זה יבורכו גם הם. וכל חלקי ישראל קודש וסמנם משמ"רת הק', ר"ת: מצוה, זו תורת האמת, המורה לנו להקדיש כל היינו לעבודת בוראנו, באופן שכל היינו יהיו כליל כתבנית וסמל קיום התורה והמצוה, ותיכן ותכלית מצות ה' היא שלום, שיבקש איש שלום לנפשו בעוה"ז ולעוה"ב, ואין שלום אלא באמת וכל השלום ואמת קים לנצח, ולכן חותם האל ב"ה היא שלום־אמת־ונצח ישראל, והשין מורה גם על שפת הקודש, שבה הופיע כל קודש וברכה ובנויה על מוסדי החכמה העליונה ומקדשת ומכשרת לכל טוב, והיא הראשונה ותהי גם האחרונה בעולם, והמם השני מורה: מולדת, זו אדמת הקודש, ארץ ישראל, שהיא תוך העולם ואוירה מחכים והיא צנורת הברכה והישועה בעולם. ובסור ישראל ממשמרת קדשו וזנה אחרי הבלי הנכר, גורש מארץ המדתו ונפזר בעמים, וגם זאת עשה ה' — המוציא יקר אף מזולל — לתכלית הטוב: למען יצורף ישראל מעונותיו ויזוקק שבעתים ועל ידו יצורפו גם הגויים, בלמדם כל טוב מתורתו וממעשיו ומזה תרבה חכמתם והצלחתם וכן יתקרבו יותר ויותר לישראל ושלימות תורתו. ובמהרה בימינו השית"ב יזכור בריתו ויפקדינו בפקודת ישועה ורחמים, ואת הצפוני ירחיק מעלינו והאיר עינינו בתורתו ועל לבנו יכתבנה, ונלמוד ונלמד נשמור

ונעשה ונקיים את כל משמרת קדשנו באמת ותמים, ואז יקוים בנו מש"כ: ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו. ואז השית"ב יעיר ויעורר את לבות העמים להבין ולהשכיל, כי אמנם אלוהי ישראל אמת ותורתו אמת וישראל הוא העם הנבחר מאל אמת להיות סגולה בארץ, ממלכת כהנים ואור גויים ומשול (מוסטער) עמים, וכי לתכלית זו נתנה לו אדמת הקודש, למען ישב עליה ויורה דעת עליון לכל משפחות האדמה, שבזכות זה יבורכו גם הם, ובשמחה רבה יושיבו את ישראל על אדמת הקודש ויעניקוהו בכל טוב ומציון תצא תורה ואורה לכל העולם, ה' יזכנו לזה במהרה! והאות ר' מורה על רוה"ק שהאל ב"ה משפיע לישראל באורח פלא, ע"י תורה ונבואה, וגם לכל ישרי לב — בדרך הטבע, ע"י השכל וההושים. וכל שפע רוה"ק מופיע מתוך הנפש המשכלת, שהיא ניצוץ אלוה ממעל ומתגברת מכל מצוה, עד כי אף בזמן הזה, יוכלו דור ישרים, השומרים תורת שלום־האמת וטהרה־וקדושה מדור לדור, להגיע לחכמה העליונה ונבואה ויכולת הפלאות. וכל שפע רוה"ק נקנה בזכות מצוות ומעשים טובים הכלולים כלם בסמן רו"ח אנו"ש ר"ת: רחמים וחיים אמת נצח ושלום. והאות ת' מורה על תולדת ישראל שהיא תולדת הקודש והפלאות ותחלתה וסופה נבואה — — — כנ"ל. זה הוא גם רמז השם דו"ה, ובזכות קיום ושמירת כל הטוב הזה, כרת ה' ברית עולם עם דהמ"ע"ה להיות לו ולכל זרעו לאלה' ולהגנם ולברכם סלה ולהקים מהם חכמים וסופרים ומושיעים לישראל, איש איש כפי מעלתו, עד כי יבא שילה, זה הגבר הוקם על עוד מראש מקדם ועל ידו ישלח ה' תשועת עולמים לישראל ולכל הנלוים אלידם. ונשמת המשיח היא היא נשמת אברהם אבינו, אשר לו הבטיח ה': והתברכו בך ובזרעך כל גויי הארץ, המלה „בזרעך" מורה על ישראל שומרי התוה"ק, שנתנה עוד לאברהם אבינו בכללה הגדול: „התהלך לפני והיה תמים", והמלה „בך" מרמזת, כי נשמת אברהם אבינו בעצמו מופיעה לעולם בכל דור ועל ידה תשולח ישועה, היכולה ואפשרית כפי זכיות והיכות אותו הדור. ונשמת אברהם אבינו היתה נשמת דוד וכל אלה שעמדו בראש הישועה, והיא היא שתהי גם נשמת המשיח העתיד לבא ב"ב. ועד הנה, בבא נשמת המשיח לעולם בכל תמונותיו ונסבותיו, שהתלבש בהם בכל דור, נשא וסבל יסורים רבים בכל המוצאות את ישראל, כאמור: והוא

מחולל מפשעינו מדוכא מעונותינו, ר״ל שבעונותינו נתן כח לרשעים לדכא לעפר את כל ישראל, שהוא המשיח הכללי בכל העמים, וביותר — את הנשמות הרמות, והיותר מכלם — את המשיח ב״ר. ובמהרה בימינו כבא העת לחננה, השי״ת ב״ב ישבור זרוע הרשעים ויתן עז לעמו וירים קרן משיחו, שיופיע לעולם כצדיק ונושע, נאזר בגבורת ימין עליון, ולא יוסיפו עוד בני עולה לענותו, כ״א יפלו לפניו כעמיר לפני הקוצר ואויביו עפר ילחכו, והכה ארץ בשבט פיו וברוח שפתיו ימית רשע, והיה צדק אזור מתניו ואמונה אזור חלציו, ושפט בצדק דלים והוכיח במישור לכל ענוי ארץ, שכלם יתקבצו אליו והיו לאגודה אחת לשמור אמת ולרדוף צדק צדק בכל לב ונפש. וכל המלחמות והקטטות וגלולים ותועבות וכל חושך ועוני — כלם כעשן יכלו, ורק שלום אמת יכון בעולם, ומלאה הארץ דעה את ה׳ כמים לים מכסים; וכל הישועות ונחמות, שאפס קצותם חזו החוזים תלכנה הלוך וגבור, כיד ה׳ הנדיבה הקדושה!

והשי״ת ב״ב יחיינו מיומים ברוח קדשו, תחית הרוח הקודש, שהוא לבדו מקור החיים והשלום, והוא המחיה גם את הגוף ומטיב החומר, וכל תיקון רוחני גורר אחריו גם כל תיקונים גשמים . . . וביום השלישי הרחמן ב״ה יקימנו ונחיה לפניו גם בתחית המתים השלמה הגופנית והרוחנית. — — — לישועתך קויתי, ה׳, קויתי, ה׳, לישועתך, ה׳, לישועתך קויתי!

תפלה לעני

אותה אתפלל בכל בוקר לפני „עשה למען שמך.״

אבינו מלכנו, יוצרנו ובוראנו, אל אלהי הרוחות לכל בשר, היחיד חי העולמים, אל אמת בלי דמות בלי דופי, הנעלה ונשגב ומרומם על כל דמיון והשערה ורעיון ומחשבה ועל כל שבח ותהלה ותפארה! יחד שמך וקים מלכותך תמיד ומלוך עלינו לעולם ועד, שבענו נא מטובך ושמחנו בישועתך!

אנא אל נא, רפאנו נא בגוף וברוח, והטריפנו לחם חקנו והזמינה נא כל צרכינו היום ובכל יום מידך הנדיבה למען עבודת קדשך. וסלח נא לכל עונותינו וסלח נא גם לחיבינו השבים, ונקום נא נקמת דמי עבדיך מהרשעים להטיבה למטיבינו. ומלטנו נא מהיצר הרע ומנסיון ושמרנו רע ר״ל מכל והושיענו למען רחמיך הרבים. ורצה נא שב

דרכינו יהיו תמיד לעבודתך־הקדושה והשלימה נא גם אויבינו עמנו.

והורינו נא דרכך, הדריכנו באמתך, לב טהור ברא נא לנו, אלה׳, ורוח נכון חדש בקרבנו!

אבינו מלכנו! הרחיקה נא מעבדיך כל אהבה ויראה ובושה זרות וכל מכשול ואסון וכל רע. אנא, רחום וחנון, הטוב ומטיב, נחנו בצדקתך, הישר לפנינו דרכך, מלא נא כל בתי גפשנו ורוחנו רק באור אהבתך ויראתך וענות צדקך. אנא רחום וחנון, השכינה והצמיחה נא ברכתך ושלומך בכל אשר נפנה ונעשה ואל נא יכשל איש בעונותינו כ״א הכל יזכו עמנו, שימנו נא לברכה ולא לקללה, ותננו היום ובכל יום לחן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל ברואיך.

אבינו מלכנו! תן נא כל ברכה וישועה לעבדיך והסירה נא את ההצלחה מהרשעים ומוגגם תושיה עד שישובו אליך בתשובה שלמה.

אבינו מלכנו! הצילה נא את כל עבדיך הנדחים, העירם ועוררם נא בחסד ובשבט עד שישובו אליך באמת ותמים!

אבינו מלכנו, הצילה נא את כל עבדיך הנדכאים, ונקום נא נקמות קשות ומרות במאד מאד מהזדים הארורים המדכאים ומכשילים ומדיחים את עבדיך!

אבינו מלכנו, הצילה נא בפרט את בני ובנות עבדיך האמללים, השבויים ומעונים ומכורים לקלון ואין מציל! הה אל נקמות ה׳, אל נקמות הופיעה, אל דמי לך לדמי עבדיך, הביאה נא כל צרות ויסורים על הזדים הארורים ועל כל עוזריהם עם כל אלה שבידם למחות והם מתעלמים!!

אבינו מלכנו, קרב נא גאולת עמך ישראל, ועל ידיהם יתברכו גם כל משפחות האדמה, כמו שהבטחת לאבותינו.

אבינו מלכנו, תן נא רפואה וישועה וכל ברכה והצלחה לכל האומר ושומר: „קודש כל חיי לעבודת האל, כסוד סגולות: בינה־נצח־ישראל״, הופיעה נא על עצת עבדיך, והשביתה מדיניהם, הרשיעה את מרשיעיהם ועוזור לעוזריהם! אבינו מלכנו, זכנו נא ליסד אחוַת הבינה והברכה ותן נא כל ברכה לכל אחי הברכה!

אבינו מלכנו, עשנו נא כגמול על בטחון קדשך וכמכונה מלאה כשרון ואהבה וענוה לעבודת קדשך! כי לך לבדך הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל בשמים

ובארץ, לך לבדך הממלכה והמתנשא לכל לראש, ולך לבדך הנני תמיד בטה״ה וקדושה בכל מקום ומצב וזמן, בגוף רוח וחומר, במחשבה דבור ומעשה ובמזון מלאכה ומנוחה לנצח עם כל מעשיך, אמן.

קודש הלולים

עצות טובות אחדות ברצוני לתת לכם, אחי ורעי, שמעו והכמו: א) שמעו לעצת כל איש למדו טוב מכל אדם ואף כל מדה טובה שתמצאו ותבינו מח״ה וגם כל מקרה ומעשה יאליפכם דעת, כי כל הבריאה הכללית מתקימת ברצון הקב״ה והחכמה העליונה הנצחת מתנוססת מכל דבר ומחזה ומפעל, ע״כ פקחו עיניכם על כל דרכיכם והבינו במעשי ה׳ ולמדו דעת מכל מה שתחושו ותחזו ומכל המוצאות אתכם ועל כל סביבותיכם, ובזה תנצלו מכל מכשול ואסון ותלכו מחיל אל חיל, ובתנאי כי תשמרו את מצוות התו״הק גם תקבעו עתים לתורה, אחד המרבה ואחד הממעיט, כפי תאמיצת כל יכלתו וכחותיו, כי ה׳ נותן ליעף כח, יעף נקרא העיף מאד מהתאמצותו בכל כחותיו ובמרום קץ התאמיצה תנוח ההצלחה (אימּמער ליעגט דאס געלינגען אויף דער שפיטצע דעס אנשטרענגען), והכתוב אומר: וברכתיך ב כ ל אשר תעשה, כל אמרת אלוה צרופה נדרשת בכל האופנים לטובה, גם פה סרס המקרא ודרשהו: וברכתיך באשר תעשה בכל (כחותיך ונסבות ותנאי ומקרי חייך); אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים, מה זה כונה לשמים? גם הצבועים ההנפים מזכירים שם שמים בכל רגע, קרוב ה׳ בפיהם ורחוק מכליותיהם ומעשיהם, והקב״ה לא ישא פנים ולא יקח שוחד: גם כי תרבו תפלות ותהלות לא ישמע אליכם אם מעשיכם אינם רצויים, ואין הקב״ה מקפח שכר כל בריה, ואפילו הכופר הגמור, אם הוא מתנהג בדרך הצדקות והמישרים, יקבל שכר טוב יותר הרבה מאלה המרבים באמירות וכונות אבל בצדקות ומישרים אינם עוסקים, גם העונש שישא הכופר ופושע — אם רק איננו מחטיא את הרבים, כי זה גרוע מכל ואין תרופה למכתו בלתי אם בזכותו רבים יותר הרבה והשיבו לבצרון גם את אלה שהחטיא — אפילו הכופר ופושע בינו לבין עצמו ישא ענשו וצירופו בגיהנם פחות הרבה מאלה, אשר בינם למקום הם מדקדקים כחוט השערה אבל מצדקות ומישרים רחק לבם, ומכ״שכ אם עוד גם עושים, ע״כ אמרו

חז״ל: עבירות שבין אדם למקום יוה״כ מכפר ושבין אדם לחבירו אין יוה״כ מכפר, גם אמרו: הלואי אותי עזבו ותורתי שמרו, כי רק כמעשיך ישולם לך. בן אדם! אחד המרבה וכ״ו ובלבד שיכוין לבו לשמים, פירוש: ובלבד שיפעל טוב בכל כחותיו ובדרך היותר מועיל, זה דרך האמת והשלום, המטיב לכל, בעשותו בטוב טעם ודעת ועושה ומעשה ובאגודה אחת עם רבים, באופן שמעשיו מביאים רב פרי ותועלת ועולים מעלה מעלה, זהו פירוש המלים: מכוין לבו ל ש מ י ם, ר״ל מעלה את נפשו ומעשיו מעלה מעלה. ב) בתוה״ק כתוב ומבואר הדרך הישרה והקצרה ובטוחה שכל ההולכים בה ישיגו כל מאויי לבבם הטובים וכל הצלחה ואושר, כאמור: רצון יראיו יעשה, והדרך הזה הוא: אמת ושלום, ר״ל ללמוד וללמד ולשמור תורה ולפעול לטובת הכלל באגודה אחת עם ישרים, כרבות מספר הנאגדים ומעשידהם הטובים, כן ירבה שפע הרוה״ק לכל אחד מהם והשראת השכינה בתוכם וכל ברכה וישועה הנתנת להם, הלוך וגדול. והתפלה היא השרביט הזהב אשר יושיט המלך וכל האוחז בו יחיה ויושע, כי כל הטוב שתנתן לאיש ואומה בשכר כל הטוב שפעלו ועשו בכל הענינים, ינתן למו בהתקבל תפלתם, א״כ העוסקים בדבר מצוה הכוללת בתוכה את שני מקורי הברכה יחד — תורה ותפלה — הם תמיד יותר קרובים לישועה, וזה הוא קריאת ולמוד ספר התהלים, המכוון כנגד כל התורה והמצוות וכל המדות הטובות כלולות שם בלשון ק״ב ונקי, קצר וברור, ולמודו וקריאתו מרומם את הנפש ומעורר לי״ש וכל טוב. ע״כ נשבעתי לכם בכל היקר וקדוש, כי כל אגודת ישרים שיקראו וילמדו תהלים בכל יום באמת ותמים, גם ירשמו את כל הטוב שיורם ה׳ בעת למדם וקראם ויתאצמו בכל עוז ובאגודה אחת להקים את כל מצוות ה׳ ההן, — ילכו מחיל אל חיל וינצלו מכל צרה והשיגו כל משאלות לבבם לטובה ולברכה תמיד! ואם לא תאמינו — כי לא תאמנו: לפני כל ברכה וטובה תבא האמונה הטובה, ומי שאיננו מאמין בטובה, אות היא שאיננו זוכה לטובה, ע״כ כתוב: ויאמין העם ויקדו וישתחוו. — יש אמונה טובה ויש אמונה רעה ויש שפעמים היא טובה ופעמים רעה: הישר אוהב ורגיל תמיד להאמין לטוב ולהמאן ברע, הרשע, בהפך, מאמין ברע וכופר בטוב, ופתי יאמין לכל דבר, ושומר פתיים ה׳. — ג) קרבנות רוחניות נוהגות גם בזה״ז, הלא

המה המעשים הטובים, שעליהם אמור: בחסד ואמת יכופר עון, והמובחרה מכל דרכי התשובה היא חסד ואמת ו„אלמדה פושעים דרכיך וחטאים אליך ישובו״; אפס כי המוכיחים ישתמרו מאד מקטטות וכעס והלבנת פנים וכדומה, כאמור: כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה מפיו יבקשו וג״ו ולפני זה אמור: ב ש ל ו ם ובמישור התהלך עמדי (ע״כ) ורבים השיב מעון״, ומה שדרשו חז״ל: אם דומה למלאך — יבקשו תורה מפיהו ואם לאו לא יבקשו״, שהחנפים חטפו את המאמר הזה, ככל שאר המאמרים שידרשום בשוא, ע״פ דרכם, ומהם ילמדו לשקר, וכביכורה בלעוהו ובו מבקשים לבטל את התוכחה, שהיא מקור הברכה, ובלעדה אך יגון ואנחה, ונהפך תֵבל לתֶבל ועמק הבכה! מחשבת חז״ל במאמר הזה הפוכה מקצה ממחשבת החנפים ימ״ש, כ״א כן פירושו: אם המוכיח דומה למלאך — שכל מעשיו רק לשם שמים, למען הטוב והתועלת (רצון הקב״ה), בלי כל תרמית ופניה רעה, אז יבקשו תורה מפיהו, מבלי שאול אותו כלל לזכות אבות או מעלות וכיבודים מיוחדים, גם איש אל יעיז לאמר: זכור מעשיך הראשונים, אפילו למי שאיננו מוכיח, רק שב מרשעתו, ומכ״ש״כ למי שמקיים „אלמדה פושעים דרכיך וחטאים אליך ישובו״, וגם הקטן לגדול מחויב להוכיח וכל איש חיב לבקש ולשמוע תוכחה, אפילו מהפחות שבפחותים, ק״ו ממ״חז״ל „מחתול ונמלה״, ובתוה״ק אנו מוצאים שגדולים וטובים למדו דברים נכונים ומדות הגונות אפילו מעכו״ם ומרשעים גמורים, חפשו ותמצאו למרבה! ואין לפרש את המלים: אם דומה למלאך — אם הוא צדיק גמור, כי הלא רק האדם יזכה לבחינת צדיק מפני כבישת היצה״ר, ולמלאך לא יקראו לא צדיק ולא רשע, כי כמכונת רצון הקב״ה הנהו, והכתוב אומר: מכל מלמדי השכלתי וכ״ו.

והעושה כל מעשיו לש״ש, ר״ל ככל חקות ומשפטי התוה״ק, אז אפילו מזונו ומלאכתו ומנוחתו יקרו לה׳ כקרבן שלמים! והמקים בכל דבר: תן לו משלו שאתה ושלך שלו, מקריב תודות תמיד, והמלמד פושעים ומשיב חטאים — מקריב אלפי חטאות ורבבות אשמות בכל יום, והכובש יצ״רו ומברך על הרעה כמו על הטובה ומשתמש אפילו בכל כשלון ואסון ר״ל למען הרבות חסד ואמת והפרות צדק, הוא מקריב עולות מחים בכל עת ובכל שעה, והמקדיש כל חלבו ו ב ח י ר כל קניניו למען הטוב ומטיב ב״ה וקיום רצון קדשו, ועוזר לטובים ותומך תלמידי

חכמים ומטיב לכל ובכל אשר תשיג ידו, — מקריב בכורים ונדרים ונדבות, תמידים ומוספים וכל קרבנות היחיד והצבור תמיד. וכל השש ושמח לעשות טוב ומצוות — מביא עולות חגיגה ושמחת הרגל, כאמור: עבדו ה׳ בשמחה וגילו ברעדה, כמחז״ל: במקום גילה שם גם רעדה, ר״ל רגזו ואל תחטאו! — וכל דמעת תשובה או תודה והגיוני קודש תרצה לה׳ כניסוך המים, וכל רגש או מחשבה ומעשה של גבורה (יגיעה לטוב) בינה ורחמים — תקובל לבוחן לבבות כזבחי צדק ומנחה טהורה, וכל המצניע לכת עם אלהיו ירצה לה׳ כעולה תמימה בכל מעשיו הנכונים, כי הצניעות במצוה היא כלבוש לאדם וכסוי לכלי, וחסר הצניעות עליו הכתוב אומר: עיר פרוצה אין חומה — איש אשר אין מעצור לרוחו, ר״ל אפילו א י ש חשוב. — ובכל אשר פגע בך מנוול למשכך לעבירה או למנעך ממצוה, בטא בשפתיך: „וקרבן היום כאמור״ ולבך יהגה לעשות היום את אותה המצוה או כבישת היצר! וכרגע ישולח לך עזר מקודש ובסיעתא דשמיא תעשה וגם תוכל. וחסד אל כל היום: למחרתו תשוב לעשות כסדר היום ויקוים בך מש״כ: „היום לעשותם״, „היום אם בקולו תשמעו״! ואם רואה אדם שיצרו מתגבר עליו, ילבש שחורים, ר״ל ישבע או ידור נדר או קבלה חזקה, שבאם יחטא באותו העון, אז יצום כמספר ידוע של צומות או ינזר מאיזה תענוג והנאה משך זמן מסוים או יפזר סכום מסוים לצדקה, אז אולי יראה המנוול כי יצא שכרו בהפסדו ושב ממחשבתו הרעה. וגם המחשבה הטובה שיחשוב האדם תצטרף לרוחו להגבירו ולהביאו למעשה הטוב.

וערי ציון תבנינה — כל מעשה טוב ומצוין גם הוא בחינת ישיבת ארץ ישראל, כדרשת חז״ל על: „אוהב ה׳ שערי ציון״: השערים המצוינים בהלכה, ר״ל בלמוד וקיום. מובן מאליו, שהדרש לא בא למעט אלא לרבות על הפשט: וק״ו לעושה טוב על אדמת הק׳! — גם שמות ערי ציון הנם לנו ציונים למדות טובות: ירושלים — שמר ונצור ירושת אבותיך ובקש שלום ורדפהו ועשהו בכפלי כפלים! חברון — חבר אני לכל אשר יראוך, בקש שלום וטובת הכלל בכל כחותיך! בית לחם — יהי ביתך בית ועד לחכמים המקימים „לחמו בלחמי״ ויהיו עניים ורעבים בני ביתך! יפו — מציו מכלל יופי אלקי הופיע, שפרו מעשיכם, יפיפית מבני אדם וכו׳. שכם — וישכם אברהם, השכם ודבר, השכם והזדרז

בטוב, ושכם אחד לעבוד את ה׳! צפת — צופה נתתיך לבית ישראל, וצפה לישועה! טבריא — החכם עיניו בראשו, היושב על טבור הארץ, אחוז כל משא בטבורו ואמצעיתו, ותן חלק לשבעה וגם לשמונה. חופי — זבולון ישב ל ח ו ף אניות, שלח לחמך ע״פ המים, היתה כאנית סוחר וגו׳. יריחו — וריח לו כלבנון, והריחו ביראת ה׳ וגו׳. ירדן — רדי ושבי בתולת בת ציון, מאד מאד הוה שפל רוח וגו׳, לבנון— ילבין כשלג חטאינו, ותחת רגליו כלבנת הספיר, וריח לו כלבנון (ריח מרמז על החושים) ובכל עת יהיו בגדיך לבנים וכו׳. אמרי קודש: טוב טעם ודעת למדני וגו׳, זאת יתפלל כל משכיל בפיו ובלבו בכל עת ויכוין ר״ת: ט׳הרה, ע׳נוה מ׳נוחה, והסר כעס מלבך, כי חרונך אות לחרון מדת הדין עליך, ע״כ בקצפך התפלל: ה׳ אל בקצפך תוכיחני, הצילני נא מזעמך! ואם התגאית, לחוש: אדם להבל דמה וגו׳ ויתוש קדמך במ״ב כנ״ל. ואל תתרפה במלאכתך, זכור: גם מתרפה במלאכתו אח הוא להרשי משחית, הלא צבא לאנוש על הארץ וכימי שכיר ימיו! וכשעיפת מלל ופלל: ברוך הנותן ליעף כח, השלך על ה׳ יהבך, ואשרי תמימי הדרך! ואשרי השומר כל זאת גם יתפלל תפלה זו וג״כ יקרא לימי החול בשמות משמ״רת הנ״ל, למשל ברוך ה׳ יום יום, היום יום ראשון הנקרא בשם מצוה שבו וכו׳, ולחדשים יקרא כשמות אופני החיים, למשל בברכת החודש יאמר: ר״ח ניסן הנקרא בשם מקום, יהי ביום . . . הנקרא בשם . . .

סגולת ציון

החכם רואה את הנולד ולכן אשרי אדם מפחד תמיד מכל מגור אשר מסביב לו וממהר לתקן ולהנצל, אבל המקשה לבו נופל ברע ואשר לא יראה את הנולד הוא גבר לא יצליח בחלד! וזו היא סבת כל צרות ישראל בכל התקופות ובפרט עתה, כי, בכל מעלותינו הטובות, עמא פזיזא אנחנו ונגרפים בשטף ההוה יותר מדי עד שכחנו בעבורו את הנולד בעתיד. הסבה לזה איננה כל כך הסכלות, כמו קושי הגלות והרדיפות הגלויות והנסתרות, המנשנו טובה ואיננו מרפנו עד בלע רוק והתבונן לתחלה ולסוף! ככה לא נתבונן לזה, שכל חלקי היהדות הולכים וכלים ולא נבקש רפואה עקרית, כ״א נרפא שבר בת ,עמנו על נקלה, רק בזמירות ואמירות בלי מעשים חיים וקימים! העברים העיזו! עורו והזו איך התורה נפוגה והמצוה נמוגה מיום ליום, הלא כלה תכלה אם לא נמהר להצילה! ואין ראיה

מהזמנים שעברו, כי אז עוד לא נוסדו יחד כל הרשעים ולא הערימו סוד להמית עם עולם בנשיקה היינו מתוך החופש המדומה ובהדרגה טבעית נפלאה, כמו עתה, ולכן גם מצליחים ברשעתם והגדיים משליכים בידיהם מעליהם את אדרת האמונה שהתישים הזקנים מסרו נפשם עליה, ולכן גם מצליחים צוררינו לגזר אוכל מפינו ולהשכיחנו גם שפתנו תולדתנו עם כל מדה נכונה, ואף למכור בנינו ובנותינו לקלון ושמד ועוד אלפי צרות כאלה! את כל הדמים האלה יפקוד אל נקמות על כל אלה שבידיהם למחות, שהם כל הקהל ובפרט התקיפים שבו, ששנתם ערבה להם, על כן יתברכו בלבם לאמר: נצלנו נצלנו בשפקנו רק בדבר שפתים, כי עצה וגבורה למלחמה אין בידינו, אבל נרפים דם נרפים, ולו אבו כי אז יכלו לעזר ולהושיע לישראל, כמו שבכל עם ועם נעזר ונושע על ידי יחידי סגולתו ובפעולה משותפת של כל העם, הנשמע לשופטיו, שהם גם מצדם נשמעים לעם כלו. ק ו ד ם כל עלינו להציל תורתנו ואת בנינו המצוינים, בציון, והיו לנו ל ג ד ו ד מ ו ש י ע י ם בכל הארצות! זאת היא תאותי ואנחתי, אני הצעיר ודל באלפי ישרון, שלבי חלל בקרבי על חללי בת עמי, ולמען רוחתו וישועתו, אני שובע נדודים ומרודים זה שנים רבות, עד כי כלתה רוחי ואין לי עוד כח אף להאנח ודמעות לבכות! אחי ודבותי! אותי היחיד ועני הצילו נא — ויציל ויושיע ה׳ לכם, לכל עבדיו! אנא תמכוני נא לשוב לשלום ציונה ולהקדיש שם ח״י ללמוד וללמד תורתנו וכל משמרת קדשנו באגודת אחים אחת עם חברים מקשיבים, ואגודתנו תקרא בשם „סגולת ציון", ובלמדנו נרשום בספר את כל יקר וסגולה וכל מאמר המוביל י ש ר לישועה, ואת כל הגיוני הק׳ האלה נפיץ בחוברות תמידיות מדי חודש בחדשו בכל תפוצות ישראל, ולאט לאט ילוו לאגודתנו כל המשכילים האמתים ונדיבי עם אלקי אברהם יתמכו בידינו, ופליטים מאגודתנו יצאו לקריות חוצות, אלה יטיפו למוסר ואלה יתישבו בכל קהלה ועדה בתור רבנים וחזנים, שוחטים ומלמדים וכל כמינו, ובעזרת ה׳ ותמיכת חברתנו וכל הקהל הקדוש, יתקנו כל מעוות וימלאו כל חסרון, והקהלות האלה יובילו שי ציונה זהגדילו והאדירו את האגודה הק׳ וכחותיה, ומציון תצא תורה ואורה וישועה לכל ישראל, עד כי יבוא שילה ובאו ציון ברנה! בית יעקב, סעדוני נא להקים את העצה הק׳ הזאת, כי ממרום הופיעה, ולישועת עולמים צופיה, ויאשרי תומכיה לתושיה! נאום עבדכם

אברהם משה חן-תמים מירושלים תו״ב.